

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat Espoon kaupungin kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa

[Tenhovuori, Heli](#)

2012 Otaniemi

Laurea ammattikorkeakoulu
Laurea Otaniemi

**Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat Espoon
kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa**

Heli Tenhovuori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2012

Heli Tenhovuori

Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat Espoon kaupungin kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa

Vuosi 2012 Sivumäärä 45

Tämän opinnäytetyön aiheena on Espoon kaupungin kunnallisissa päiväkodeissa toimivat vanhempaintoimikunnat tai vastaavat vanhempaintoiminnan muodot. Tarkoituksena on kartoittaa vanhempaintoimikuntien merkitystä ja tarkoitusta, niiden toimintamuotoja ja sitä kuinka aktiivisesti vanhempaintoimikuntia Espoon kunnallisissa päiväkodeissa toimii. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta vanhempaintoimikunnista ja niiden toimintamahdollisuuksista sekä kerätä tietoa, jota Espoon kaupunki, päiväkotien henkilökunta sekä vanhempaintoimikuntien edustajat voivat hyödyntää.

Opinnäytetyö on toteutettu internetkyselynä ja kysely lähetettiin jokaiseen Espoon kaupungin kunnalliseen päiväkotiin. Päiväkotien edustajien tehtäväksi jäi lähettää kysely vanhempaintoimikunnalleen, jos sellainen oli toiminnassa. Kyselyyn vastasi yhteensä 73 henkilöä, joista 58 on päiväkodin edustajia ja 15 vanhempaintoimikunnan puolelta. Aineiston analyysimenetelmänä on käytetty teemoittelua ja kvantitatiiviset kysymykset esitetään keskiarvoina ja prosentteina.

Vanhempaintoimikuntien sekä päiväkotien edustajien vastaukset olivat hyvin samankaltaiset. Lähes kaikissa vastauksissa esille nousi vanhempaintoimikuntien rahankeruun tärkeys. Vanhempaintoimikunnat keräävät rahaa päiväkodeille joko suoraan toisilta vanhemmilta tai erilaisten tempausten avulla. Tavarahankintojen rahoitus ja erilaisten tapahtumien järjestäminen nousivat vastauksista esille tärkeimpinä vanhempaintoimikunnan toimintoina. Asioita, joita vanhempaintoimikuntien koettiin vahvistavan päiväkodeissa, ovat yhteisöllisyys vanhempien keskuudessa, päiväkodin henkilökunnan sekä vanhempien välinen yhteistyö ja kasvatuskumppanuus sekä vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen.

Haasteena nähtiin olevan vanhempien aktiivisuuden alhaisuus ja vanhempien osallistaminen vanhempaintoimintaan. Vastauksissa mainittiin myös, että päiväkotien henkilökunnan resurssit eivät useinkaan riitä vanhempaintoiminnan tukemiseen ja sen toimintaan osallistumiseen. Suurimmassa osassa vastauksia vanhempaintoimikunnat koettiin kuitenkin erittäin positiiviseksi voimavaraksi ja sen mahdollisuuksia ja toimintaa pidettiin arvokkaana sekä hyödyllisinä.

Asiasanat Vanhempainyhdistys, vanhempaintoimikunta, päiväkotitoiminta, yhteisöllisyys, kasvatuskumppanuus, osallisuus

Heli Tenhovuori

Parents' committees in the finnish speaking municipal daycare centers of Espoo City

Year	2012	Pages	45
------	------	-------	----

The topic of this Bachelor's thesis is parents' committees in the municipal daycare centers of Espoo City. The aim is to find out what kind of significance and goals the parents' committees have, what kind of activities and forms of action they have and how actively these committees work. The purpose of this thesis is to increase the awareness about parents' committees and to collect valuable information to those that work in the daycare centers as well as to Espoo City and the parents of the parents' committees.

The thesis was carried out as an internet questionnaire which was sent to all the municipal daycare centers in Espoo City. The personnel at the daycare centers were to send the questionnaire further to the members of the parents' committee if there was one active at their daycare center. Overall the questionnaire received 73 answers. 58 were answers from the personnel of the daycare centers and 15 answers were from the parents' committees. The qualitative material was categorized according to themes and regarding the quantitative questions mean values and percentages were counter.

The answers from both the parents' committees and the daycare centers' personnel were congruent. Almost in every answer fundraising was brought up as an important part of the work in parents' committees. Parents' committees collect funds from other parents or through different kinds of events that they arrange. Funding different purchases and arranging different kinds of events were thought to be the most important forms of action of parents' committees. Community spirit and co-operation between parents and the daycare personnel, early childhood education and care partnership, participation and influencing were factors that were considered to be strengthened by parents' committees.

The challenges that parents' committees confront are the low activity rate of the parents and the ways to make the parents to participate in the parents' committee. It was also mentioned that the daycare personnel does not usually have enough recourses to support parents committees and to participate in their actions.

Overall most participants felt that parents' committees are a positive resource and their possibilities and activities were thought to be valuable and useful.

Key words Parents' committee, daycare centers, early childhood education and care partnership, community spirit, participation

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tausta.....	7
2.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	7
2.2	Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa.....	8
3	Lasten perheet osana varhaiskasvatusta.....	9
3.1	Varhaiskasvatus	9
3.2	Lasten perheiden rooli varhaiskasvatuksessa	10
3.3	Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat vapaaehtoistyön muotona	11
3.4	Yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä	12
3.5	Kasvatuskumppanuus.....	13
3.6	Osallisuus ja osallistaminen.....	14
3.7	Yhteisöllisyys ja vertaistuki	15
4	Opinnäytetyön toteutus	16
4.1	Kysely ja kohdejoukko	17
4.2	Aineistonanalyysi	19
5	Tulokset	21
5.1	Vanhempaintoimikuntien toimintamuodot.....	21
5.2	Tarpeet, joihin vanhempaintoimikunnat vastaavat	22
5.3	Vanhempaintoimikuntien aktiivisuus Espoon kaupungin suomenkielisissä päiväkodeissa.....	27
6	Eettisyys ja luotettavuus	30
7	Pohdinta	32
	Lähteet	38
	Liitteet.....	41
	Liite 1 Kysely	41
	Liite 2 Kuinka kauan vastanneet vanhempaintoimikunnat ovat olleet toiminnassa	45

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimivat vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat. Tarkoituksena on tehdä kartoitus, jossa selvitetään kuinka aktiivisesti vanhempaintoimikuntia Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimii ja kuvata vanhempaintoimikuntien merkitystä. Huomiota kiinnitetään mahdollisiin alueellisiin eroihin ja niihin asioihin, joihin vanhempaintoimikunnat vaikuttavat ja joita varten vanhempainyhdistyksiä on luotu. Aiheen sain Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämispäälliköltä ja opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä hänen kanssaan tarkoituksena tuottaa hyödyllistä informaatiota vanhempaintoiminnasta Espoon kaupungille ja Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen eri toimijoille.

Suomessa toimii aktiivisia vanhempaintoimikuntia esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja harrastustoiminnassa. Vanhempainyhdistykset ja toimikunnat ovat perinteisesti luotu tarkoituksena lisätä vanhempien roolia ja vaikutusmahdollisuuksia tietyssä toimintaympäristössä. Espoon varhaiskasvatuksessa toimii monia vanhempainyhdistyksiä ja ne toteuttavat toimintaansa omista lähtökohdistaan, omilla tavoillaan. Mielenkiintoista on selvittää syitä miksi vanhempainyhdistyksiä on luotu ja mihin tarpeisiin ne vastaavat. Onko löydettävissä tiettyjä teemoja, jotka toistuvat vanhempainyhdistysten tarkoituksessa ja toiminnassa vai toimivatko kaikki yhdistykset lähtökohtaisesti omista erityisistä tarpeistaan. Tällä hetkellä ei myöskään ole tilastollista tietoa siitä, kuinka paljon vanhempainyhdistyksiä Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen piirissä toimii. Nämä ovat kysymyksiä joihin haetaan vastausta tämän opinnäytetyön kautta.

Varhaiskasvatuksessa painotetaan paljon vanhemmuuden teemaa erilaisten näkökulmien kuten osallisuuden ja kasvatuskumppanuuden kautta. Haluan selvittää päivähoiton henkilökunnan näkökulmasta millainen rooli vanhempainyhdistyksillä on tällaisten ammatillisessa keskustelussa pinnalla olevien käsitteiden kannalta. Mielenkiintoista on myös verrata vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan näkemyksiä vanhempainyhdistyksistä, niiden toiminnasta ja funktiosta sekä selvittää mahdollisia näkemuseroja.

2 Tausta

Opinnäytetyö on toteutettu Espoon kaupungin päivähoidossa, kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa. Päivähoitopalveluihin kuuluvat päiväkodit, perhepäivähoito sekä avoimet varhaiskasvatuspalvelut. Niitä tuottavat kunta ja yksityiset järjestäjät. (THL 2012.) Lapsella on lakiin perustuva oikeus varhaiskasvatukseen ja huoltajilla on oikeus saada lapselleen hoitopaikka. Päivähoito toteuttaa varhaiskasvatusta, jonka tarkoituksena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. (Espoon kaupunki 2012.)

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tarkoituksena on tehdä kartoitus siitä, kuinka paljon vanhempainyhdistyksiä, -toimikuntia tai vastaavia vanhempaintoiminnan muotoja toimii Espoon kaupungin kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa sekä selvittää kokemuksia vanhempaintoimikunnista: mihin tarpeisiin ne vastaavat ja minkälaisia hyötyjä vanhempaintoimikunnista koetaan olevan. Opinnäytetyössä kartoitetaan myös sitä, kuinka aktiivisesti vanhempaintoimikuntia Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimii ja tähän liittyen selvitetään myös syitä toiminnan mahdolliseen vähäisyyteen tai vaihtoehtoisesti suureen suosioon. Tuloksissa tarkastellaan mahdollisia alueellisia eroja aktiivisuuden tasossa ja myös mahdollisia eroja päiväkodin edustajien ja vanhempaintoimikuntien edustajien näkemyksissä. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta vanhempaintoiminnasta ja kerätä käyttökelpoista informaatiota vanhempainyhdistysten ja -toimikuntien toiminnasta kyselyllä, joka lähetetään Espoon kaupungin kunnallisiin suomenkielisiin päiväkodeihin. Tuloksista voivat hyötyä Espoon kaupungin varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen henkilökunta sekä mahdollisesti myös varhaiskasvatuksen asiakasperheet.

Olen rajannut tutkimuksen koskemaan ainoastaan Espoon kaupungin kunnallisia suomenkielisiä päiväkoteja. Kunnallisia päiväkoteja toimii tutkimuksen tekohetkellä Espoossa yhteensä 138. Ne ovat jaettu alueellisesti viiteen kokonaisuuteen joita ovat Espoon keskus, Espoonlahti, Leppävaara, Matinkylä-Olari sekä Tapiola. (Espoon kaupunki 2011.) Päiväkodit ovat yksi taho, joka toteuttaa tavoitteellista ja suunnitelmallista varhaiskasvatusta. Ne ovat erityisesti päivähoitokäyttöön rakennettuja tai muokattuja tiloja, joissa toimii hoito- ja kasvatustehtäviin koulutettua henkilökuntaa. (Espoon kaupunki 2012.)

Tutkimuskysymyksiä muotoutui neljä. Tutkimuskysymykset syntyivät yhteisen pohdinnan kautta Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämispäällikön kanssa. Aiheen valinnan jälkeen pohdimme sitä, minkälainen tieto voisi olla hyödyllistä kaikkien vanhempaintoimikuntien osapuolten kannalta. Tutkimuskysymysten avulla aiheeseen rajattiin

neljä teemaa: toimikuntien toimintamuodot, tarpeet joihin toimikunnat vastaavat, toimikuntien aktiivisuus ja päiväkodin henkilökunnan ja vanhempaintoimikuntien edustajien mahdolliset näkemyserot. Tutkimuskysymykset ovat:

- Minkälaista toimintaa vanhempaintoimikunnilla on?
- Mihin tarpeisiin toiminta vastaa?
- Miten päiväkodin henkilökunnan ja vanhempaintoimikunnissa toimivien vanhempien näkemykset vanhempaintoimikunnista eroavat?
- Kuinka aktiivisesti Espoon kaupungin kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimii vanhempainyhdistyksiä?

2.2 Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa

Espoossa toimii tällä hetkellä yhteensä kahdeksan rekisteröitynyttä vanhempainyhdistystä eri päiväkodeissa. Osa toimii yksityisissä tai ruotsinkielisissä päiväkodeissa ja osa kuuluu kohdejoukkoon eli kunnallisiin suomenkielisiin päiväkodeihin. Rekisteröidyt vanhempainyhdistykset ovat:

- 1) Hösmärinpuiston vanhempainyhdistys: Hösmärinpuiston koulu ja päiväkotiki
 - 2) Kartanonpuiston vanhemmat ry. Kartanonpuiston päiväkotiki
 - 3) Kirkkojärven päiväkodin kannatusyhdistys ry. Kirkkojärven päiväkotiki
 - 4) Kungsgårds daghems föräldraförening rf. Kungsgårds daghem
 - 5) Lippis ry. Lippjärven päiväkotiki
 - 6) Olarin lastentarhan kannatusyhdistys ry. Päiväkotiki Pikku Omena
 - 7) Pihlajarinteen päiväkodin vanhempainyhdistys ry. Tenavarinteen päiväkotiki
 - 8) Puutarhurin lasten vanhemmat ry. Puutarhurin OK, hovinarrin ja järvenperän ryhmäperhepäiväkotiki
- (Suomen vanhempainliitto ry. Jäsenyhdistykset)

Rekisteröityjen yhdistysten määrä ei kuitenkaan anna todellista kuvaa vanhempainyhdistysten määrästä, sillä vanhempainyhdistys voi olla sekä rekisteröity tai rekisteröimätön.

Rekisteröityminen varmistaa henkilöiden oikeusturvan. Rekisteröity yhdistys on taloudellisesti ja oikeudellisesti itsenäinen, eli jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa taloudellisessa vastuussa yhdistyksen toiminnasta. (Suomen vanhempainliitto ry. Perustamme vanhempainyhdistyksen, 2.) Vanhempainyhdistysten kanssa samansisältöistä vanhempaintoimintaa on myös paljon muilla nimityksillä, minkä vuoksi rekisteröityjen vanhempainyhdistysten määrä ei anna todellista kuvaa vanhempaintoiminnan määrästä. Vanhempaintoimikunta on Espoossa yleisimmin käytetty nimitys. Tämä selvisi opinnäytetyöni kyselyn perusteella, jossa taustakysymyksissä pyydettiin kertomaan millä nimityksellä järjestelmällinen

vanhempaintoiminta toimii. Toimikunnalla ja yhdistyksellä ei kuitenkaan vaikuta olevan sisällöllisesti eroa keskenään.

3 Lasten perheet osana varhaiskasvatusta

Teoreettisessa viitekehyksessä määritellään käsitteitä, jotka toistuvasti esiintyvät vanhempaintoimikunnista ja vanhempaintoiminnasta kertovassa kirjallisuudessa. Luetun perusteella vanhempaintoimikunnat mahdollistavat vanhemmille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua päivähoidon. Vanhempaintoimikunnat voivat olla myös yhteistyön väylä päiväkodin ja vanhempien välillä, mikä nostaa keskiöön päiväkodin ja vanhempien välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen sekä kasvatuskumppanuuden pohdinnan. Vanhempaintoimikuntien voidaan olettaa myös vahvistavan yhteisöllisyyttä ja lisäävän osallisuutta siihen osallistuvien vanhempien joukossa, sillä se mahdollistaa yhteisesti arvojen ja päämäärien pohdinnan ja niiden hyväksi yhdessä toimimisen. Seuraavassa käydään läpi näitä vanhempaintoimikuntiin liitettyjä käsitteitä ja teemoja, jotka luetusta teoriasta nousivat esille. Näitä ovat kasvatuskumppanuus, yhteistyö ja vuorovaikutus, osallisuus sekä yhteisöllisyys ja vertaistuki.

3.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on tavoitteellista kasvatuksellista vuorovaikutusta. Se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta ja perustuu pedagogiseen, monitieteellisen sekä kokonaisvaltaiseen näkemykseen ja tietoon lapsen kasvusta, kehityksestä sekä oppimisesta. Varhaiskasvatuksessa keskeisessä asemassa ovat ammattitaitoinen henkilöstö sekä henkilöstön ja vanhempien kiinteä yhteistyö ja kasvatuskumppanuus. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset tahot sekä seurakunnat. Sitä toteutetaan varhaiskasvatuspalveluissa kuten päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä erilaisissa avoimen toiminnan paikoissa. (Stakes 2005, 11.)

Päivähoidon toiminta pohjaa lakeihin, suosituksiin ja oppaisiin, sekä valtakunnallisiin että kuntakohtaisiin. Tärkeimpiä lakeja ja asetuksia, jotka vaikuttavat päivähoidon taustalla, ovat muun muassa Laki lasten päivähoidosta (Finlex 2012, Laki lasten päivähoidosta), Asetus lasten päivähoidosta (Finlex 2012, Asetus lasten päivähoidosta), lastensuojelulaki (Finlex 2012, Lastensuojelulaki) sekä Yleissopimus lapsen oikeuksista (Finlex 1991). Keskeisimmät päivähoidon linjaavat asiakirjat ja suunnitelmat ovat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Stakes 2005) ja Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002).

Laki lasten päivähoidosta määrittelee päivähoidon hoidoksi, joka tapahtuu päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna vastaavana. Päivähoidon tavoitteeksi on määritelty lasten kotien tukeminen kasvatustehtävässä ja lapsen persoonallisuuden tasapainoisen kehittämisen. Päivähoidon on taattava lapselle jatkuvat, turvalliset sekä lämpimät ihmissuhteet, kehitystä tukevaa toimintaa ja suotuisa kasvuympäristö. Päivähoidon tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. (Finlex 2012, Laki lasten päivähoidosta.) Näitä lain kohtia täsmentää Asetus lasten päivähoidosta, jossa määritellään esimerkiksi aikuisten ja lasten suhdeluvut päivähoidossa, päivähoitopaikan hakeminen ja osapäivä- ja kokopäivähoito (Finlex 2012, Asetus lasten päivähoidosta). Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista on varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittämistä ohjaava asiakirja. Siinä painopisteinä ovat vanhempien ja henkilöstön kasvatuskumppanuus sekä neuvolan, päivähoidon, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyö. Linjauksissa painotetaan erityisesti lapsi- ja perhelähtöisyyttä. Varhaiskasvatuksen sisältö ja laatu saavutetaan henkilöstön koulutuksen ja vanhempien valinnan mahdollisuuksien avulla. Päivähoito nähdään linjauksissa lapselle tärkeänä palveluna, jossa lapsi saa sekä hyvän perushoidon että mahdollisuudet leikkiin ja oppimiseen vertaisryhmässä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen sisältöä ohjaava työväline, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa varhaiskasvatuksen toteutuminen koko maassa ja toimia varhaiskasvatuksen laadun kehittämisen välineenä (Stakes 2005).

3.2 Lasten perheiden rooli varhaiskasvatuksessa

Puhuttaessa vanhempien roolista ja merkityksestä varhaiskasvatuksessa, esille nousee usein perhelähtöisyyden käsite. Perhelähtöisyydellä tässä kontekstissa tarkoitetaan sitä, että perheiden mukaan ottaminen päivähoidon suunnitteluun, toteutukseen ja päätöksentekoon nähdään tärkeänä (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 124). Perhelähtöisyyttä painotetaan paljon varhaiskasvatusta koskevissa linjauksissa ja ohjeistuksissa, kuten valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Valtioneuvoston periaatepäätös Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista määrittelee, mikä on vanhempien rooli varhaiskasvatuksessa ja toisaalta päivähoidon henkilökunnan rooli suhteessa lasten vanhempiin. Lapsi- ja perhelähtöisyys ovat linjausten keskiössä. Vanhempien roolista varhaiskasvatuksessa kerrotaan linjauksissa muun muassa seuraavaa: Lasten vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus lapsesta. Vanhempien on saatava tietoa varhaiskasvatuspalveluista ja niiden sisällöstä, heillä on oikeus valita lapsen varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt ja osallistua varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Varhaiskasvatuksessa on vahvistettava vanhempien

mahdollisuutta muodostaa vertaisvuorovaikutuksen ja vertaistuen ryhmiä. Linjauksissa varhaiskasvatuksen henkilökunnan tehtäväksi määritellään luoda edellytykset kodin ja päivähoiton yhteistyölle ja vahvistaa vanhempien osallisuutta siihen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa avataan vanhempien roolia varhaiskasvatukseen osallisuuden, kasvatuskumppanuuden, varhaiskasvatussuunnitelman sekä varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelun ja arvioinnin kautta. Varhaiskasvatuksen perusteissa kirjoitetaan, että vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua myös sen arviointiin. Vanhemmilla nähdään tämän avulla olevan varhaiskasvatuksen kehittämisessä aktiivinen rooli. Lapsen henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa laaditaan vanhempien ja henkilökunnan yhteistyössä ja siinä sovitaan vanhempien kanssa muun muassa yhteisistä toimintatavoista. (Stakes 2005, 34 - 35.)

3.3 Vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat vapaaehtoistyön muotona

Yhdistys on ihmisjoukko, jolla on yhteinen halu toimia yhdessä tietyn asian puolesta. Yhdistystoiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa, aatteellista ja voittoa tavoittelematonta toimintaa. Sen tunnusmerkkejä ovat muun muassa yhteinen tavoite ja päämäärä, yhteinen kiinnostuksen kohde sekä yhteinen pitkäaikaiseksi tarkoitettu toiminta. Ihmisillä on monia erilaisia syitä osallistua yhdistystoimintaan. Usein motiivina on edistää jotain tärkeäksi pitämäänsä asiaa tai aatetta ja halu auttaa tai vaikuttaa. Myös uuden oppiminen ja uusien sosiaalisten suhteiden luominen ovat monilla syinä yhdistystoimintaan osallistumiselle. (Rosengren & Törrönen 2008, 7 - 8.)

Rosenberg ja Törrönen (2008, 8 - 10) kirjoittavat, että yhdistystoiminnalla on Suomessa pitkät perinteet ja se on keskeinen osa suomalaista elämänmuotoa. Heidän mukaansa yhdistystoimintaan osallistumista pidetään positiivisena asiana ja arvossa. Suomessa ihmisillä on oikeus perustaa yhdistyksiä tai liittyä niiden jäseneksi. Tätä kutsutaan yhdistymisvapaudeksi. Yhdistysten toiminnan periaatteita ja yleisiä sääntöjä määrittelee yhdistyslaki (Finlex 2012. Yhdistyslaki), mutta Suomessa yhdistyksillä on kuitenkin sisäinen toimintavapaus, eli ne saavat itse määritellä omat sääntönsä. Yhdistyksiä on monen kokoisia. Ne voivat olla joko pieniä paikallisia vapaaehtoisuuteen perustuvia yhdistyksiä, järjestöjä tai valtakunnallisia liittoja, jotka toimivat katto-organisaatioina monille järjestöille. (Rosengren & Törrönen 2008, 9 - 11.)

Vanhempainyhdistystoiminta on määritelty Suomen vanhempainyhdistys ry:n sivuilla olevan monimuotoista lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia edistävää vapaaehtoistyötä (Suomen vanhempainliitto ry. Vanhempainliitto). Vapaaehtoistyön taas määritellään olevan yksilön

vapaan tahdon alaista organisoitua, intentionaalista ja sosiaalisyhteiskunnallista toimintaa (Koskiaho 2001, 16). Vapaaehtoistoiminta kytkeytyy ihmisen arvomaailmaan ja tarjoaa ihmiselle monenlaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään, osallistua ja vaikuttaa (Korhonen 2005, 7). Vanhempainyhdistykset tarjoavat juuri tätä. Niiden avulla vanhemmat pääsevät osaksi esimerkiksi päiväkodin tai koulun käytänteiden, viihtyvyyden ja turvallisuuden sekä muiden tärkeinä pitamiensä asioiden kehittämistä. Ajatusten vaihto muiden vanhempien kanssa ja tutustuminen sekä henkilökuntaan, toisiin lapsiin ja vanhempiin ovat myös yleisiä motiiveja vanhempainyhdistysten luomiselle. Vanhempainyhdistykset edistävät kodin ja päiväkodin kumppanuutta ja luo niiden välille uusia toimintatapoja. (Suomen vanhempainliitto ry. 2012, Vanhempainliitto ry. 2012, Perustetaan vanhempainyhdistys.)

Vanhempainyhdistystoiminta voi järjestää erilaisia tapahtumia kuten retkiä, kerhoja tai leikkejä. Se voi olla vaikuttamisen tai kehittämisen välineenä tai se voi muodostaa vanhempien vertaistuen verkoston. Se millainen vanhempainyhdistys on sisällöltään ja toiminnaltaan, riippuu sen toimintakentästä ja sen tarpeista. Usein vanhempainyhdistykset ovat tärkeässä roolissa vanhempien ja päiväkodin yhteistyön kannalta. (Suomen vanhempainliitto ry. 2012, Perustamme vanhempainyhdistyksen, 1.)

3.4 Yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä

Päiväkotiympäristössä vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö pitää sisällään kaiken vanhempien ja kasvattajien välisen vuorovaikutuksen sekä toiminnan. Tavoitteellinen keskustelu kasvatuksesta ja kasvatuseriaateista, arvoista sekä kulttuurista ovat yhteistyön tärkeitä osia. (Koivunen 2009, 151.) Kodin ja päiväkodin hyvään yhteistyöhön pyritään. Hyvässä yhteistyössä molemmilla osapuolilla on yhteinen päämäärä ja toiminta-ajatus. Aina kohtaaminen ei suju ongelmitta. Vanhempien erilaiset suhtautumiset kasvatukseen ja erilaiset odotukset ja toiveet päiväkotia kohtaan voivat haastaa. Myös kielitaidon puute tai kulttuuriset erot voivat vaikeuttaa yhteistyötä. Olisikin tärkeää sopia yhteistyön muodoista ja puhua avoimesti pelisäännöistä sekä vuorovaikutuksesta vanhempien kanssa. Vuorovaikutuksen rakentamiseen vanhempien kanssa kannattaa panostaa ja käyttää aikaa. (Cantell 2011, 174,176, 191, 207, 256.)

Vaikka päiväkodeissa vuorovaikutus on tiivistä, voivat yhteistyökäytännöt vaihdella paljonkin. Hyvässä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa on kuitenkin tiettyjä peruspiirteitä, joita voi soveltaa kaikkiin yhteistyömuotoihin ja vuorovaikutussuhteisiin. Näitä ovat Cantellin (2011, 176, 271) mukaan muun muassa molemminpuolisuus, vastuun otto, avoimuus sekä toistensa kunnioittaminen. Hänen mukaansa yhteistyötä helpottaa myös toistensa tunteminen ja ongelmien tai vastoinkäymisten tunnustaminen. Päiväkodilla on päävastuu henkilökunnan ja

perheen välisen yhteistyön sujumisesta. Hyvän yhteistyön edellytyksiä on kasvattajien ja vanhempien roolijaon selkiyttäminen ja keskinäinen luottamus. (Koivunen 2009, 152, 155.)

Päiväkodissa yhteistyön päätavoitteena on lasten hyvinvointi. Onnistunut vuorovaikutus heijastuu aina lapsiin. (Cantell 2011, 187.) Perheiden ja päiväkodin yhteistyö on tärkeää ja merkityksellistä lapsen näkökulman lisäksi myös vanhempien näkökulmasta. Lapsen näkökulmasta yhteistyö edesauttaa lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista, mikä perustuu siihen, että yhteistyö vähentää kodin ja päiväkodin välistä epäjatkuvuutta kun yhteisistä toimintatavoista ja kasvatuskäytänteistä sovitaan. Vanhempien näkökulmasta taas esimerkiksi vanhemmuuden sekä vanhempien tukeminen ovat merkityksellisiä yhteistyön osia. Nämä ovat perinteisesti mielletty päivähoitohenkilökunnan tehtäväksi, mutta huomiota voitaisiin enemmän kiinnittää myös siihen, että perheet ja vanhemmat voivat tukea toisiaan. (Hujala ym. 2007, 144, 155.) Tässä perheiden välisten suhteiden luomisessa vanhempainoimikunnilla voi olla suuri rooli.

Käytännössä yhteistyömuotoja päiväkodeissa ovat puolivuositain tapahtuvat varhaiskasvatuskeskustelut, vanhempainillat sekä päivittäinen kommunikointi tuonti- ja hakutilanteissa. Näiden lisäksi erilaiset muut yhteistyömuodot vaihtelevat päiväkodin ja päiväkotiryhmien mukaan. Jokainen ryhmä toimii tavallaan ja omista tarpeistaan käsin. Hujala (2007, 124) tähdentää, että yhteisten kasvatuskeskustelujen lisäksi tarvitaan paljon erilaisia yhteistyötilaisuuksia, joihin perheet voivat oman tahtonsa ja tarpeensa mukaan osallistua tai olla osallistumatta. Hänen mukaansa yhteistyömuotojen tavoitteena on vanhemmuuden ja perheen tukeminen ja se voi toteutua yhtäläillä päivähoitohenkilöstön tai toisten perheidenkin toimesta.

3.5 Kasvatuskumppanuus

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) on nostanut kasvatuskumppanuuden käsitteen käyttöön (Koivunen 2009, 153). Jo vuonna 2002 kasvatuskumppanuus nostettiin erityiseksi painopisteeksi valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Stakes 2005, 31) määritellään kasvatuskumppanuuden käsite. Sen mukaan kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön yhteistyötä ja sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Se on asennoitumista yhteiseen kasvatustehtävään, jossa luottamus, tasavertaisuus ja molemminpuolinen kunnioitus ovat avainasemassa. Päätavoitteeksi on määritelty vanhempien ja henkilökunnan tietojen ja taitojen yhdistäminen lapsen edun ja tarpeiden vuoksi.

Salminen (2005, 168 - 169) kuvaa kasvatuskumppanuutta selkeäksi, valikoituneeksi ja suunnitelmalliseksi yhteisen ja konkreettisen tavoitteen omaavaksi toiminnaksi, jossa ongelmat ennakoitetaan ja ratkaistaan yhdessä. Hän korostaa myös kasvatuskumppanuuden osapuolien tasavertaisuutta. On tärkeää, että sekä vanhemmat että ammattikasvattajat kohtaavat toisensa tasavertaisina asiantuntijoina. Ammattikasvattajan tulee arvostaa vanhempia lapsen arjen asiantuntijoina. Juuri molemminpuolinen toisiaan arvostava ja avoin vuoropuhelu vanhempien ja ammattikasvattajien välillä luo yhteistä asiantuntijuutta. (Salminen 2005, 170 - 172.) Yhteinen asiantuntijuus on kasvatuskumppanuudessa oleellista. Koivunen (2009) kirjoittaa siitä kuvatessaan käsitettä jaettu kasvatusvastuu. Vanhemmat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta, mutta päiväkodin kasvattaja on vastuussa siitä kasvatuksesta, joka tapahtuu päiväkodissa. Tällöin arvonsa saa sekä vanhempien asiantuntemus omasta lapsestaan että kasvattajan asiantuntemus lapsen kehityksestä. Kasvatusvastuun jakautuminen edellyttää päiväkodin ja kodin tiivistä ja hyvää vuorovaikutusta sekä yhteistyötä. (Koivunen 2009, 151 - 152.)

Kekkonen toteaa tutkimuksessaan (2012, 9), että kasvatuskumppanuudessa on kyse varhaiskasvatuksen ja perheen välisen kasvatusyhteistyön ja päivähoitopalvelujen toimintakäytäntöjen kulttuurisesta muutoksesta. Vanhemmat ja varhaiskasvattajat toimivat kumppaneina, tasavertaisina ja sitoutuneina lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuuden kehittämisen haasteita voivat olla esimerkiksi varhaiskasvatuspalveluiden tulkinnat perheiden erilaisista arvoista liittyen lapsen kasvatukseen, hoitoon, huolenpitoon ja oppimiseen tai tuen tarpeeseen. (Kekkonen 2012, 9.)

3.6 Osallisuus ja osallistaminen

Haapaniemi ja Raina (2007, 40) ovat sitä mieltä, että osallistumisen tunne syntyy yksinkertaisuudessaan siitä, että on oikeasti osallisena. Tämä pitää sisällään aidon vuorovaikutuksen ja aidon kuulluksi tuleminen kokemuksen. Jelli- Järjestötietopalveluiden sivuilla osallistumiseen liitetään kolme ulottuvuutta jotka ovat sosiaalinen, toiminnallinen ja kansalaisosallistuminen. Sosiaaliseen ulottuvuuteen liittyy kriteeri, että toiminnassa on mukana useita ihmisiä. Osallistuminen ei tämän näkökulman valossa ole yksin toimimista, vaan osallistuminen vaatii toisia ihmisiä. Toiminnallinen ulottuvuus määrittelee osallistumisen aktiiviseksi toiminnaksi ja kansalaisosallistuminen osallistumisen ulottuvuutena kuvaa sitä, kuinka osallistuminen on mahdollisuus yhteisten asioiden hoitamiseen. (Jelli.) Vanhempaintoiminnassa kaikki osallistumisen ulottuvuudet tulevat selkeästi esille.

Cantell (2011, 200, 204) kertoo vanhempien osallistumisen kahdesta ääripäästä koulu- ja päiväkotiympäristössä. On yliaktiivisia vanhempia ja on niitä, jotka eivät osallistu yhteistyöhön lainkaan. Hän korostaa jälkimmäisien vanhempien kohdalla syytä

osallistumattomuuteen ja kirjoittaa, että on eriasia jos vanhemmat eivät ole yhteistyössä uupumuksen tai perheen vaikeuksien takia, kuin jos he eivät osallistu asenteidensa ja välinpitämättömyytensä takia. Myös Koivunen (2009, 154) täsmentää, että perheiden arki on se, mikä määrittelee pitkälti osallisuuden määrää ja aina kyse ei ole halukkuudesta vaan kyse voi olla myös esimerkiksi jaksamisesta. Jotkut vanhemmat eivät pysty tai halua osallistua aktiivisesti ja heillä on oikeus määritellä itse yhteistyön rajat. (Koivunen 2009, 152, 154.)

Jelli- järjestöpalvelun sivuilla osallisuuden määritellään olevan kuulumista johonkin. Se liittyy kiinteästi yhteisöllisyyden käsitteeseen ja sen kuvataan olevan kiinnittymistä johonkin yhteisöön tai mukana olemista yhteisöllisesti tärkeissä prosesseissa. Osallisuuteen kuuluu sitoutumista ja vastuunottamista sekä vaikuttamista. (Jelli.) Karila (2006, 8) painottaa osallisuutta kasvatusinstituutioissa kuten juuri päiväkodissa. Hän erittelee osallisuuden kulttuurin rakentamisen yhdeksi kasvatusinstituutioiden keskeisimmäksi kasvatusvuorovaikutuksen haasteeksi ja tässä rakentamisessa hän näkee vanhempien osallistamisen yhdeksi keinoksi. Vanhempia osallistava yhteistyö tarkoittaa sitä, että kasvattajat kannustavat vanhempia yhteistyöhön luomalla yhteistyölle puitteet. Osallistamiseen kuuluu, että kasvattajan on osattava tulkita ja ymmärtää erilaisten perheiden erilaisia tilanteita sekä räätälöidä kullekin perheelle sopivat yhteistyömuodot. (Koivunen 2009. 152.)

Vaikka vanhempien osallistaminen ja osallisuus mainitaan tärkeäksi tekijäksi varhaiskasvatuksen monissa päivähoitoa koskevissa ohjeistuksissa kuten esimerkiksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa sekä Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista ei se välttämättä silti ole arjen tasolla helppo toteuttaa. Esimerkiksi Pääkaupunkiseudun päivähoiton asiakaskyselyssä 2011, johon vastauksia kertyi 15004, kohta ”vanhempien osallisuus ja viestintä” koettiin eniten kehittämistä tarvitseväksi pääkohdaksi neljästä vaihtoehdosta, joita olivat hoitopaikan hakeminen, hoidossa aloittaminen, lapsen kasvatusta ja huomioiminen yksilönä sekä vanhempien osallisuus ja viestintä. (Helsingin seutu 2011.)

3.7 Yhteisöllisyys ja vertaistuki

Salminen (2005, 167, 173) määrittelee, että yhteisöllisyys on tunne että kuuluu johonkin sekä sitä, että saa apua ja tukea toisilta. Yhteisöllisyyttä ei voida määrätä syntymään, mutta sille voidaan luoda puitteet ja tämä onkin Salmisen mielestä kunnan tehtävä. Yhteisöllisyyden luomiseksi tarvitaan toimivia rakenteita ja jäsenten keskinäistä arvostusta sekä luottamusta. Luottamus syntyy kohtaamisen ja tutustumisen kautta. Salmisen (2005, 169) mukaan tarvitaan siis yhteistä aikaa, kohtaamisen paikkoja, avointa asennetta, yhteistoimintaa ja yhteisiä kokemuksia. Näin voi syntyä yhteisöllisyyttä. Haapaniemi ja Raina (2007, 34) korostavat

yhteisöllisyydessä yhteisyyden tunnetta. Heidän mukaansa tunteen voi saavuttaa vuorovaikutuksen kautta ja tiedostamalla niitä asioita, jotka kaikkia jäseniä yhdistää. Ihminen on luonnostaan sosiaalinen ja pyrkii liittymään toisiin ihmisiin (Haapaniemi & Raina 2007, 35).

Hautamäen, Lehtosen, Sihvolan, Tuomen, Vaarasan ja Veijolan (2005, 7) mukaan yhteisöllisyys on vahvistumassa. Yhteisön jäsenillä on yhteisesti jaettuja arvoja ja tavoitteita, joiden pohjalta toimitaan (Haapaniemi & Raina 2007, 34). Perinteisesti kun on puhuttu yhteisöistä, ne liitetään paikallisiin ihmisryhmiin, joissa jaetaan samoja arvoja ja tunnetaan toisensa. Uudempi yhteiskuntatutkimus selvittää, etteivät yhteisöt rakennu niinkään paikallisen vuorovaikutuksen varaan, vaan keskiössä on merkitysten ja identiteetin etsiminen. Modernit yhteisöt rakentuvat jatkuvan kommunikaation ja yhteisten merkitysten pohjalta ja niitä määrittää kuulumisen johonkin. (Hautamäki ym. 2005, 8, 10.)

Päiväkotien vanhempainoimikunnissa nämä kaikki määritelmät täyttyvät.

Vanhempainoimikuntien kaikkia vanhempia yhdistävät tietyt asiat kuten lapsi päiväkodissa ja esimerkiksi asuinalue. Kaikilla jäsenillä on yhteiset tavoitteet, kuten lapsen hyvinvointi. Yhteisten arvojen pohjalta rakennetaan toimintaa, jolla tavoitteisiin pyritään. Vanhemmilla on yhteisiä merkityksiä ja yhteisiä rooleja, kuten juuri vanhemmuus. Vanhempainoiminta mahdollistaa vanhempien vuorovaikutuksen, kommunikaation ja kaikki tämä voi positiivisessa ilmapiirissä tuottaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä. Salmisen mukaan on tärkeää, että vanhemmille järjestetään matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jossa voi jakaa vanhemmuutta muiden kanssa (Salminen 2005, 171). Päiväkodit voisivat vastata tähän tarpeeseen. Karila (2006, 8) määrittelee yhteenkuuluvuuden tunteen ja yhteisöllisyyden yhdeksi erittäin tärkeäksi kasvatusvuorovaikutuksen päämääräksi. Hänen mukaansa yhteinen ymmärrys ja yhteinen toiminta sekä mahdollistaa kasvatusvuorovaikutuksen että synnyttää yhteisöllisyyttä.

Koska elämme monikulttuurisessa ja -arvoisessa yhteiskunnassa ja koska kasvatus on kulttuurinen ilmiö, ei yhteiskunnassamme ole yhtä totuutta kasvatuksesta tai sen arvopohjasta (Mäkinen 2005, 61 - 62 & Karila 2006, 8). Tätä monikulttuurista yhteiskuntaa Salminen (2005, 171) kuvaa arvojen ja normien ristiaallokoksi ja hän korostaakin avoimen keskustelun ja vuorovaikutuksen merkitystä perheiden yhteisten arvojen, normien ja asenteiden löytämisessä. Yhteisten toimintatapojen luomisella aikuiset helpottavat sekä omaa että lastensa elämää (Mäkinen 2005, 61).

4 Opinnäytetyön toteutus

Tutkimuksen tavoitteena on saada vastaus tutkimuskysymyksiin, jotka on esitelty raportin osassa 2.1. Vastausten avulla on tarkoitus kuvata Espoon kaupungin kunnallisten suomenkielisten päiväkotien vanhempaintoiminnan tilaa, tarkoitusta ja merkitystä. Tärkeänä tavoitteena on myös kartoittaa kuinka paljon vanhempaintoimikuntia tai vastaavia Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimii ja minkälaista toimintaa vanhempaintoimikunnat järjestävät. Opinnäytetyöni on Survey-tutkimus. Survey-tutkimuksen tarkoitus on selvittää esimerkiksi tietyn ilmiön yleisyys, esiintyminen tai vuorovaikutus (Jyväskylän yliopisto). Tutkimuksen tiedonkeruu on toteutettu kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake on lähetetty sähköisessä muodossa internet kyselynä ja se on tehty SurveyPal nimisellä ohjelmalla. Kyselyn tulokset on analysoitu teemoittelun avulla ja numeerinen aineisto on tiivistetty prosentteihin ja keskiarvoihin.

Opinnäytetyöni on luonteeltaan kuvailevaa ja vertailevaa. Kuvailevalla tutkimusotteella tarkoitetaan pyrkimystä luonnehtia jonkin ilmiön tai asian keskeisimmät, näkyvimät tai kiinnostavimmat piirteet (Vilka 2007, 20). Tässä opinnäytetyössä pyritään nostamaan esille ne asiat, joihin vanhempaintoiminta päiväkodeissa selkeimmin vaikuttaa. Vertailevalla tutkimuksella on pyrkimys ymmärtää tarkasteltavaa asiaa kahden tai useamman tutkimuskohteen avulla ja tuoda esille asioiden välisiä eroja (Vilka 2007, 21). Opinnäytetyössäni vertailen päiväkodin henkilökunnan ja vanhempaintoimintaan osallistuvien vanhempien näkemyksiä ja tuon tuloksissa esille mahdollisia näkemuseroja.

4.1 Kysely ja kohdejoukko

Aineistonkeruu on toteutettu kyselylomakkeella. Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä (Hirsjärvi ym.2008, 188). Kysely on aineiston keräämisen tapa, joka määrällisessä tutkimuksessa toteutetaan strukturoimalla ja vakioimalla eli tutkittavat asiat ja ominaisuudet muutetaan kysymyksiksi, joissa on vakioidut eli ennalta määritellyt vastausvaihtoehdot. Jokaiselle tutkittavalle muuttujalle annetaan arvo, joka ilmaistaan symboleina, kuten kirjaimina. Näin kaikki samat kysymykset voidaan kysyä kaikilta vastaajilta samalla tavalla ja tietyssä järjestyksessä. Tämä mahdollistaa tuloksien tarkastelun numeerisesti. (Vilka 2007, 14 - 15, 28.) Kyselylomakkeen tekemisen yksi tärkeä vaihe on operationalisointi eli teoreettisten käsitteiden muuttaminen arkikielelle kyselylomakkeeseen sopivaksi niin, että kaikki vastaajat ymmärtävät kysymyksen samalla tavalla (Vilka 2007, 36 - 37, 44). Kyselyn etuna nähdään sen tehokkuus. Kyselyn avulla voidaan saada vastaus suurelta joukolta ja sen avulla voidaan kysyä paljon kysymyksiä. Toisaalta kyselyn heikkouksina pidetään mahdollista suurta vastaajien katoa ja aineiston mahdollista pinnallisuutta. Ei voida myöskään olla varmoja vastaajista: ovatko he ymmärtäneet kysymykset ja ottavatko he kyselyn vakavasti. (Hirsjärvi ym. 2008, 190.)

Opinnäytetyön kohdejoukkona ovat Espoon kaupungin kunnallisten suomenkielisten päiväkotien henkilökunta sekä vanhempainyhdistysten ja -toimikuntien edustajat. Kyselyssä käytin kokonaisotantaa, eli se lähetettiin kaikkiin Espoon kaupungin kunnallisiin suomenkielisiin päiväkoteihin ja lisäksi päiväkotien vanhempainyhdistysten yhdyshenkilöille. Päädyin kyseiseen kohdejoukkoon siksi, että näin pystytään saamaan helposti kokonaiskuvan Espoon kaupungin kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa toimivista vanhempainyhdistyksistä ja -toimikunnista. Rajaus olisi myös mahdollistanut alueellisen vertailun jos kato olisi vähäinen. Halusin, että vanhempaintoiminnan kontekstit ovat toisiinsa verrannollisia ja siksi päädyin rajaamaan otoksen vain kunnallisiin päiväkoteihin. Oletuksena on, että päiväkotien ja muiden varhaiskasvatuksen yksiköiden vanhempaintoiminta eroaa sisällöllisesti ja toiminnallisesti toisistaan sen verran, että se hankaloittaisi aineiston analyysiä ja tulosten käyttökelpoisuutta. Tämän vuoksi rajauksen ulkopuolelle jäivät esimerkiksi perhepäivähoito, kerhotoiminta ja muut avoimenpuolen varhaiskasvatuspalvelut.

Opinnäytetyöni kysely on toteutettu internet-kyselynä ja se on tehty SurveyPal nimisellä ohjelmalla. SurveyPal ohjelmalla on mahdollista tehdä muun muassa kyselyjä ja selvityksiä. Sen avulla voidaan kerätä ja analysoida tietoa. Sen etuna on esimerkiksi mahdollisuus monipuoliseen aineiston yhdistelemiseen. Tietoa voidaan kerätä eri lähteistä ja ohjelman avulla ne voidaan sovittaa yhteen. SurveyPal tuottaa myös automaattisesti aineiston analyysit ja kaaviot. Tässä opinnäytetyössä SurveyPalilta syötettiin valmiit tiedot Microsoft Excel tilasto-ohjelmaan, jossa aineisto käsiteltiin, mutta tarvittaessa SurveyPal tuottaa numeeriset tulokset itsenäisesti ja luo esimerkiksi powerpoint-dioja, joita voidaan hyödyntää esityksissä tai raporteissa. (SurveyPal)

Kyselylomake sisältää sekä kvalitatiivisesti analysoitavia avoimia kysymyksiä että kvantitatiivisesti analysoitavia monivalinta- ja sekamuotoisia kysymyksiä sekä likertin asteikolla asetettuja kysymyksiä. Likertina steikko on 4-9-portainen asenneasteikko ja sen tarkoitus on löytää eroja havaintoyksiköiden välille. (Vilka 2007, 45, 62.) Aluksi kyselyssä on neljä taustakysymystä, joiden perusteella siirrytään joko 15 kysymystä sisältävään osaan, tai 3 kysymystä sisältävään osaan riippuen siitä, toimiiko vastaajan päiväkodissa vanhempaintoimintaa vai ei. Osassa kysymyksiä on valmiiksi esitetty tiettyjä hypoteeseja käytetyn teorian pohjalta. Hypoteesi on väite, joka sisältää tutkimusongelmaa koskevan ennakoivan selityksen asioiden välisistä yhteyksistä, eroista tai syistä (Vilka 2007, 18). Kysymyksessä 15 (Liite 1) vanhempaintoiminnan ennakoitaan parantavan tiettyjä asioita päiväkodissa eli vanhempien osallisuutta, vanhempien yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta. Nämä hypoteesit on muodostettu lukemani vanhempaintoimikuntaa koskevan teorian perusteella ja niitä testataan likertin asteikolle asetettujen väittämien avulla. Kysely antaa kuitenkin vastaajille mahdollisuuden tuoda ilmi myös uusia näkökulmia avoimien kysymysten avulla.

Tavoitteena oli, että jokaisesta päiväkodista olisi saatu vastaus. Jotta tämä tavoite olisi saavutettu, päädyin ratkaisuun, että kyselyn lähettää kentälle Espoon varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö. Myös kyselyn ajoitus on hyvä suunnitella tarkasti, jotta vastausprosentti olisi mahdollisimman korkea (Vilkkä 2007, 28). Kysely oli valmis lähetettäväksi jo kesällä 2012, mutta koska päiväkodit ovat heinäkuun kiinni ja kesäkuussa hyvin kiireisiä valmistellessaan ryhmiä syksyä varten, päätin venyttää kyselyn kentälle lähettämistä elokuun loppupuolelle. Tämä siksi, koska myös elokuun alku on päiväkodeissa usein hyvin kiireistä aikaa kun uudet ryhmät juuri aloittavat toimintansa ja koska kyselyn lähettämistä ei opinnäytetyön aikataulun takia voitu venyttää kolmea kuukautta pitempään.

Kyselylomake on sama sekä päiväkodin että vanhempain toiminnan edustajille ja sen johtaminen vanhempain toimikunnille ja - yhdistyksille jäi päiväkotien vastuulle sillä näin välttyttiin henkilötietojen luovuttamiseen liittyvästä työmäärästä sekä anonymiteetin rikkoutumisen vaaroilta. Saatekirjeessä ohjeistukseen, sekä itse kyselyyn on liitetty pyyntö siitä, että jos päiväkodissa toimii vanhempain toimikunta, yhdistys tai vastaava, tulisi päiväkodin henkilökunnan välittää linkki kyselyyn vanhempain toiminnasta vastaavalle yhdys henkilölle tai puheenjohtajalle.

Kysely lähetettiin 138:saan päiväkotiin. 58 päiväkotia ja 15 vanhempain toimikuntaa vastasi kyselyyn. Kato on tässä tapauksessa huomattavan suuri, sillä 58% päiväkodeista jätti vastaamatta. Katoa selittää muun muassa se, että kysely täytyi laittaa kentälle joko päiväkotien toimintakauden aivan lopussa tai suhteellisen alussa, mistä kumpikaan ei ole ihanteellisia ajankohtia, sillä päiväkodit ovat hyvin kiireisiä näinä aikoina. Päiväkotien työntekijöiden voi olla muinakin aikoina hankala löytää ylimääräistä aikaa työnsä ohessa. Voi olettaa myös, että kiinnostuneempia vastaamaan ovat voineet olla ne päiväkodit, joissa vanhempain toimikuntia toimii. Monet päiväkodit ovat saattaneet sivuuttaa kyselyn aiheen otsikon perusteella ajatellen, että heillä ei ole annettavaa tähän opinnäytetyöhön jos heillä ei ole päiväkodissaan vanhempain toimikuntaa. Kuitenkin päiväkotien ja vanhempain toimikuntien vastauksia on tarpeeksi, jotta opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin saadaan vastauksia. Tämän vuoksi päädyin siihen, että en lähetä kyselyä uudelleen päiväkodeille vaan analysoin mahdollisimman tarkasti saadut vastaukset.

4.2 Aineistonanalyysi

Analyysi menetelmänä avointen kysymysten kohdalla käytän laadullisen tutkimuksen keskeistä analyysimenetelmää teemoittelua. Analyysissä on käytetty teoriaohjaa näkökulmaa, mikä tarkoittaa sitä, että analyysissä on käytetty teoreettisia kytkentöjä, mutta analyysi ei kuitenkaan pohjautu suoraan teoriaan, vaan teoria toimii apuna analyysin etenemisessä.

Analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta aiempi tieto ohjaa analyysia, tai auttaa sen etenemisessä. Analyysistä voidaan tunnistaa aiemman tiedon vaikutus, mutta aiemman tiedon merkitys ei teoriaohjaavassa analyysissa ole teoriaa testaava. Tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä melko vapaasti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96 - 97.)

Teemoittelu on laadullinen menetelmä. Laadullisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkimuskohdetta. Laadullinen tutkimus rajoittuu useimmiten pieneen tapausmäärään, jota analysoidaan mahdollisimman tarkasti. Laadullinen tutkimus tuo esille tutkittavien havaintoja tilanteista ja se soveltuu käytettäväksi silloin, kun halutaan selvittää käyttäytymisen merkitystä ja kontekstia. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 27.) Koska tarkoituksena tässä opinnäytetyössä on nimenomaan kuvata vanhempainyhdistysten toiminnan periaatteita ja merkityksiä, on laadullisen menetelmän valinta luonnollinen vaihtoehto. Teemoittelussa tarkoituksena on löytää aineistosta keskeisimmät aihepiirit eli teemat (Jyväskylän yliopisto. Teemoittelu). Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena on keskittyä siihen, mihin vanhempainyhdistykset on luotu ja mihin ne vastaavat. Aineistosta valittujen kiinnostusten kohteiden tulee olla linjassa tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävän kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92).

Käytännössä olen edennyt teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä seuraavasti. Aluksi olen syöttänyt jokaisen vastauksen Microsoft Excell-ohjelmaan, josta olen edelleen poiminut kaikkien avointen kysymysten vastaukset kahteen taulukkoon. Toiseen taulukkoon olen kerännyt erikseen jokaisen vanhempainyhdistyksen edustajan vastauksen ja toiseen päiväkotien edustajien vastaukset. Näin olen pystynyt vertailemaan mahdollisia eroja vastauksissa näiden kahden ryhmän välillä. Tämän jälkeen olen kerännyt samansisältöiset vastaukset yhteen ja laskenut esille tulleiden havaintojen yleisyyttä aineistossa ja etsinyt yhteneväisiä ja toisaalta myös eriäviä havaintoja. Lopulta olen tiivistänyt saadun tiedon joko kuvioon tai taulukkoon, tai avannut tulokset raportin sisälle tekstinä.

Suurin osa kysymyksistä kyselylomakkeessa on kvantitatiivisia ja niiden kohdalla olen keskittynyt kuvaamaan keskeisiä tuloksia keskiarvojen ja prosenttien avulla. Tämä opinnäytetyö ei ole puhtaasti määrällinen tutkimus, mutta kvantitatiivisten kysymysten vuoksi opinnäytetyössä on joitakin keskeisiä piirteitä myös määrällisen tutkimuksen puolelta. Kysely on määrällisen tutkimuksen yleisin tutkimusaineiston keräämisen muoto (Vilka 2007, 17). Määrällisessä tutkimuksessa etsitään usein lainalaisuuksia eli säännönmukaisuuksia. Ne selittävät sen, millä tavalla havaintoyksiköt eroavat eri muuttujien suhteen ja ne esitetään numeraalisesti esimerkiksi jakauman, keskiarvon tai keskihajonnan avulla. (Vilka 2007, 23.) Opinnäytetyössäni havaintoyksiköitä erottelee alueellinen edustus, vanhempainyhdistyksen toiminta-aika sekä se, edustavatko vastaajat päiväkotia vai vanhempainyhdistystä, mutta tulosten kannalta oleelliseksi osoittautui ainoastaan jälkimmäinen.

5 Tulokset

Kyselyyn vastasi yhteensä 73 henkilö joista 58 on päiväkodin edustajia ja 15 vanhempaintoimikunnan puolelta. Yhteensä vanhempaintoimikuntia toimii näistä 73:sta 25:ssä. Muutamissa vastauksissa päiväkodin ja samaisen päiväkodin toimikunnan vastaukset ovat selkeästi ristiriidassa toisiinsa. Tällaisissa tapauksissa, jos kyseessä on ollut avoin kysymys, olen tuonut molemmat näkemykset esille, mutta jos kyseessä on ollut numeerinen kysymys, olen jättänyt molemmat vastaukset pois laskuista, jotta tulokset eivät vääristyisi. Vastauksia tuli melko tasaisesti jokaiselta viideltä Espoon varhaiskasvatuksen toiminta-alueelta, ja sekä vasta toimintansa aloittaneilta vanhempaintoimikunnilta että jo monia vuosia toiminnassa olleilta. Olen eritellyt tulokset tutkimuskysymysten mukaan omien otsikoidensa alle. Poikkeuksena tähän on tutkimuskysymys joka koskee vanhempaintoimikuntien edustajien ja päiväkotien henkilökunnan mielipide eroja. Vastaukset ovat olleet niin yhteneväiset, että tästä tutkimuskysymyksestä ei ole ollut tarkoituksenmukaista kirjoittaa erillistä kappaletta vaan eroja ja yhtäläisyyksiä on käsitelty muiden tutkimuskysymysten sisällä.

5.1 Vanhempaintoimikuntien toimintamuodot

Kysymys numero 13 (Liite 1) kartoitti sitä, millaisia toimintamuotoja vanhempaintoimikunnilla on. Kysymys vastaa suoraan opinnäytetyön ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Päiväkodin edustajilla, että vanhempaintoimikunnan edustajilla on hyvin yhtenäinen käsitys olemassa olevista toimintamuodoista. Suurimmaksi osaksi toimikunnat järjestävät varojenkeruu tempauksia kuten erilaista myyntitoimintaa: vappupallojen, joulukalentereiden, t-paitojen, leivonnaisten ja teatterilippujen myyntiä. Tämän lisäksi on pidetty huutokauppoja. Myös toiminnallisilla tapahtumilla on kerätty rahaa kuten nukketheaterin järjestämisellä.

Tapahtumien järjestäminen tai mahdollistaminen on varojen keruun lisäksi eniten vastauksissa mainittu toimintamuoto. Tapahtumat painottuvat erilaisiin juhliin, yhdessä puuhaamiseen ja kulttuuritapahtumiin. Vastauksissa on mainittu esimerkiksi teatteriesitykset, isän- ja äitienpäivä juhlat, lettukestit, grillijuhlat ynnä muut pihajuhlat, vappurieha, joulujuhla, askartelutapahtumat ja puutarhapuuhat. Vastauksista päätellen toiminnallisia tapahtumia pidetään selvästi tärkeinä lapsille. Lapsille halutaan antaa mahdollisuus kokea, nauttia, mutta myös oppia perinteitä ja kulttuuria. Toisaalta toiminnalliset tapahtumat luovat myös mahdollisuuden yhdessä puuhaamiseen ja osassa tapahtumia myös vanhempien osallistumisen päiväkodin toimintaan lapsen kanssa. Tällaisia tilanteita ei usein ole ilman

ylimääräistä järjestelyä ja lapselle on varmasti tärkeä kokemus pystyä jakamaan oma päiväkotiaransa vanhempiensa kanssa.

Talkotoiminnalla vanhemmat ovat ilahduttaneet lapsia esimerkiksi itse tekemillään joulukorteilla ja roolivaatteilla, he ovat järjestäneet syystalkoot ja valmistaneet syötävää pihajuhliin. Toisaalta joissakin päiväkodeissa vanhempainoimikunnat ovat ottaneet hoitaakseen myös asioita, joita perinteisesti pidetään päiväkodin työnkuvana, esimerkiksi vanhempainillan järjestäminen, asiakastytyväisyyskysely ja valokuvauksen järjestäminen. Tämä on varmasti ollut helpotus myös työntekijöille ja antanut ylimääräisiä resursseja toteuttaa muuta työnkuvaansa. Asiakastytyväisyyskysely on myös yksi vanhempien vaikuttamisen väline. Erään päiväkodin vastauksesta löytyi myös toinen erinomainen esimerkki siitä, millä tavalla vanhempainoimikunta voi olla vaikuttamisen väylänä. Vastauksessa kerrottiin, että toimikunta on muun muassa tehnyt vetoituksen Espoon kaupungille oman keittiön säilyttämisestä sekä kannanoton kiinteistönhoidollisissa asioissa.

Vanhempien yhteisöllisyyttä tukee luonnollisesti kaikki tapahtumat missä vanhemmat voivat ja saavat olla mukana. Näiden tapahtumien lisäksi yhteisöllisyyttä tukevia toimintamuotoja ovat vanhempainoimikuntien kokoukset ja sähköposti- tai facebook ryhmät. Muutamassa päiväkodissa kokouksissa on mukana myös päiväkodin henkilökunnan edustaja, mikä lisää vuoropuhelua ja yhteistyötä vanhempien ja päiväkodin välillä.

Alla olevaan taulukkoon olen kerännyt ensimmäistä tutkimuskysymystä selkiyttämään ne teemat, jotka muotoutuivat kun vastauksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseen lähdettiin teemoittelemaan. Taulukon teemat vastaavat kysymykseen ”Millaisia toimintamuotoja vanhempainoimikunnilla on?”

Millaisia toimintamuotoja vanhempainoimikunnalla on
Varojenkeruu tempaukset
Toiminnan järjestäminen lapsille
Vanhempien talkotoiminta
Vanhempien yhteisöllisyyden tukeminen
Vaikuttaminen

Taulukko 1. Millaisia toimintamuotoja vanhempainoimikunnilla on

5.2 Tarpeet, joihin vanhempainoimikunnat vastaavat

Kysymys numero 11 (Liite 1) kartoitti niitä tarpeita, joihin vanhempainoimikunnat alunperin luotiin, ja sen vastaukset antavat tietoa opinnäytetyön toiseen tutkimuskysymykseen ”Mihin

tarpeisiin vanhempainoimikuntien toiminta vastaa”. Vanhempainoimikuntien luomisen yleisimmiksi syiksi nousivat varojen kerääminen päiväkodille sekä erilaisen toiminnan ja elämysten järjestäminen lapsille. Muita syitä olivat päiväkodin ja vanhempien yhteistyön parantaminen ja yhteisöllisyyden luominen sekä vanhempien kesken että asuinalueella ylipäättänsä. Vanhempainoimikunnan toivottiin myös toimivan väylänä, joka mahdollistaa vanhempien vaikuttamisen päiväkodissa sekä kunnallisen päätöksenteon seuraamisen päivähoitoon liittyvissä asioissa. Motiivit vanhempainoimikuntien perustamiselle ovat hyvin yhdenmukaiset aikaisemmin teoriasta nousevien teemojen kanssa.

Päiväkodeilta saadut vastaukset olivat hyvin yhteneväiset toimikuntien vastausten kanssa. Ainoana erona oli yhteisöllisyyden lisäämisen painottuminen päiväkotien vastauksissa. Muutamassa vastauksessa painotettiin erityisesti vanhempien osallistamisen merkitystä. Vanhemmilta toivottiin yhdessä vastauksessa myös palautetta päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta toimikunnan kautta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu vanhempainoimikuntien luomisen syyt. Taulukkoon on erikseen merkitty, kuinka moni toimikunnan jäsen ja toisaalta päiväkodin henkilökunnan edustaja on maininnut vastauksessaan listatut asiat syiksi vanhempainoimikunnan luomiseen. Jotta vanhempainoimikuntien ja päiväkotien edustajien vastauksia olisi helpompaa verrata toisiinsa, olen muuttanut vastaajamäärät prosenteiksi. Taulukosta näkee selkeästi sen, miten yhteneväisiä toimikuntien ja päiväkotien edustajien ajatukset ovat niistä tarpeista miksi toimikunta on päiväkotiin luoto

Mihin tarpeisiin vanhempainoimikunta luotiin?	TOIMIKUNNAT, vastanneita 12	PÄIVÄKODIT vastanneita 17
Varojen keruu päiväkodille	75 %	71 %
Toiminnan ja elämysten järjestäminen/mahdollistaminen lapsille	67 %	64 %
Yhteisöllisyyden luominen	33 %	41 %
Päiväkodin ja vanhempien yhteistyön parantaminen	33 %	29 %
Vanhempien osallisuus ja vaikuttaminen päiväkodissa	25 %	18 %

Taulukko 2. Mihin tarpeisiin vanhempainoimikunta luotiin

Kysymys numero 12 (Liite 1) kartoitti sitä, mihin tarpeisiin toimikunnat käytännössä vastaavat tai ovat vastanneet. Sekä toimikuntien, että päiväkotien vastauksissa varojen keruu mainittiin useimmiten. Vastauksissa määriteltiin, että varoja käytettiin suurimmaksi osaksi sekä tavara hankintoihin että erilaisiin retkiin ja tapahtumiin. Tavarahankinnoista esimerkkinä mainittiin lapsille tarkoitetut hankinnat kuten rooliasut, xylitol-pastillit, pikkujoululahjat, lelut sekä

askartelu- ja jumppatarvikkeet, mutta muutamassa vastauksessa mainittiin myös että varoja on käytetty henkilökunnan työvälineisiin kuten pedagogisiin kirjoihin. Myös muutama iso hankinta mainittiin kuten kamerat ja grilli.

Retkien ja elämysten järjestämistä tai rahallisella tuella mahdollistamista pidettiin suurena osana vanhempaintoimikunnan toimenkuvaa. Myös yhteisöllisyyden luominen, päiväkodin ja vanhempien yhteistyön parantaminen sekä lasten hyvinvoinnin ja viihtyvyyden lisääminen päiväkodissa mainittiin asioiksi, joita vanhempaintoimikunta on saanut toiminnallaan aikaan. Kun vertaa tarpeita, joihin toimikunnat on luotu ja tarpeita joihin ne käytännössä ovat vastanneet, nähdään, että tavoite ja käytännön taso ovat melko lähellä toisiaan. Toimikunnat ovat siis onnistuneet toiminnallaan tekemään juuri niitä asioita päiväkodissa, mihin ne alun perin on luotukin. Päiväkodin osalta vastaukset olivat hyvin yhteneväiset vanhempaintoimikuntien vastauksien kanssa, mutta edelleen päiväkodin vastauksissa painottui selvästi toimikuntia enemmän yhteisöllisyyden merkitys.

Kysymyksessä numero 15 (Liite 1) kysytään ovatko vanhempaintoimikunnat lisänneet toiminnallaan kasvatuskumppanuutta, vanhempien osallisuutta ja vanhempien yhteisöllisyyttä päiväkodeissa. Jokaisesta näistä kolmesta teemasta on asetettu useampi kysymys käyttämällä hyväksi teoreettisessa viitekehysessä avattuja osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden piirteitä tai kriteereitä. Kasvatuskumppanuutta kartoittavat kysymyksen kohdat A, E ja F, vanhempien yhteisöllisyyttä kohdat B, J ja G ja vanhempien osallisuutta kohdat C, D, H sekä I. Vastaajien on ollut mahdollista jättää jokin kohta tyhjäksi, jos heillä ei ole mielipidettä tai havaintoja väittämistä. Tyhjiä vastauksia oli kuitenkin ainoastaan kahden väittämän kohdalla, yhteensä kaksi. Näistä kasvatuskumppanuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kartoittavien väittämien vastauksista on laskettu keskiarvo, joka kuvaa sitä kuinka paljon päiväkotien henkilökunta ja vanhempaintoimikuntien jäsenet kokevat toimikunnan toiminnan lisäävän näitä kolmea teemaa. Väittämien vastausvaihtoehtoina ovat 1 = Ei ollenkaan, 2= Vähän, 3= Jonkin verran, 4= Paljon, 5= Erittäin paljon. Vastauksista selviää, että päiväkotien edustajien mielipiteet vanhempainyhdistysten vaikutuksesta näihin kolmeen teemaan, on kauttaaltaan hieman myönteisemmät kuin vanhempainyhdistysten jäsenten. Keskihajonnat (sd) olivat päiväkotien osalta myös pienemmät eli päiväkotien vastaajien mielipiteet ovat olleet keskenään yhtenevämmät kuin toimikuntien jäsenten. Kasvatuskumppanuuden osalta toimikuntien keskiarvoksi tuli 3,1 (sd=1.1) ja päiväkotien 3,5 (sd=0,7). Molempien ryhmien mielestä toimikuntien toiminta siis lisää kasvatuskumppanuutta jonkin verran. Vanhempien yhteisöllisyyttä käsittelevien väittämien kohdalla vastausten keskiarvona on toimikunnilla 3,0 (sd=1,1) ja päiväkotien 3,0 (sd=0.9). Vanhempien osallisuuden kohdalla vanhempaintoimikunnilla nähtiin olevan pienempi rooli. Toimikuntien vastausten keskiarvoksi saatiin 2,0 (sd=1,1) ja päiväkotien 2,8 (sd=0,8) eli osallisuutta vanhempaintoimikuntien koetaan lisäävän vain vähän.

Päiväkodeilta, joiden mielestä vanhempaintoimikuntaa tarvittaisiin, mutta joissa sitä ei tällä hetkellä ole, kartoitettiin vielä avoimen kysymyksen avulla syitä ja tarpeita siihen, miksi toimikuntaa tarvittaisiin. Vastauksissa toistui jo tutut teemat: varojenkeruu, yhteisöllisyyden luominen ja tukeminen, toiminnan järjestäminen, talkootoiminta, tavarahankinnat joko rahallisen tuen tai talkootoiminnan avulla, osallisuuden lisääminen ja kasvatuskumppanuus.

Vanhempaintoimikuntien merkitys vanhemmille

Kysymys numero 17 (Liite 1) kartoitti niitä vanhempien tarpeita, joihin vanhempaintoimikunnat vastaavat. Vanhempaintoimikuntien mielestä toimikuntien merkitys vanhemmille ei ole kovin suuri, mutta kuitenkin heidän mielestään vanhemmat arvostavat toimikuntien toimintaa ja osallistuvat järjestettyihin tapahtumiin mielellään. Päiväkodin näkemys vanhempaintoimikunnan merkityksestä vanhemmille oli positiivisempi ja he näkivät laajemmin erilaisia hyötyjä.

Yhteisöllisyys mainittiin sekä toimikuntien, että päiväkotien vastauksista useimmiten. Yhteisöllisyyteen liitettiin vastauksissa vertaisyhteistyö, keskusteluapu ja verkostoituminen.

”Tuki ja turva. Opitaan tuntemaan toisia sekä jakamaan niin iloja ja suruja lapsiin liittyen; autetaan toisiamme tarvittaessa.” Toimikunnan edustaja

”Usein, esim. ilmapallojen täyttämisen lomassa keskustellaan kasvatuskysymyksiä tai muita perheen arjessa olevia asioita. Joku kertoo raskauden jälkeisestä masennuksestaan ja toinen omista univaikeuksistaan.”
Päiväkodin edustaja

Seuraavaksi eniten vastauksissa puhuttiin osallisuudesta: siitä, miten toimikunta antaa vanhemmille väylän vaikuttaa esimerkiksi päiväkodin kulttuuriin tai lasten viihtyvyyteen ja hyvinvointiin.

”Kutsumme vanhempia aktiivisiksi toimijoiksi päiväkodissa; vanhempien ääntä kuullaan enemmän” Päiväkodin edustaja

Monet kertoivat myös siitä, kuinka toimikunnan merkitys heijastuu vanhempiin lasten kautta. Kun lapset nauttivat toimikunnan hyödyistä, voivat vanhemmatkin olla tyytyväisiä. Osa toimikunnista ilmaisi, että toimikunnan merkitys vanhemmille avautuu rahankeruun ja

toiminnan järjestämisen kautta. Muutamassa päiväkodin vastauksessa tuotiin esille, että toimikunta luo mahdollisuuden myös informaation jakoon, mikä hyödyttää vanhempia.

Vanhempaintoimikuntien merkitys päiväkodin henkilökunnalle

Suurin osa vastaajista koki toimikuntien merkityksen henkilökunnalle positiivisesti. Toimikuntien jäsenistä moni mainitsi, että henkilökunta tuntuu arvostavat heidän panostaan ja olevan iloisia kaikesta avusta, jonka saavat.

”Käsittääkseni henkilökunta arvostaa toimintaamme suuresti ja tukee sitä siinä määrin kuin mahdollista.” Toimikunnan edustaja

Varojenkeruun ja sen avulla tehtyjen hankintojen merkitys on henkilökunnalle suuri sekä päiväkodin että toimikuntien edustajien mielestä. Hankinnat helpottavat arkea ja monipuolistavat työmahdollisuuksia.

Päiväkodin edustajien vastauksissa painottui päiväkodin ja vanhempien yhteistyön merkitys. Toimikunnat parantavat yhteistyön mahdollisuuksia ja syventävät kasvatuskumppanuutta. Yhteistyöstä mainitaan esimerkiksi luottamuksen lisääntyminen ja toimikuntaa pidetään hyvänä keskusteluväylänä. Toimikuntien vastauksissa tätä ei mainittu, joten yhteistyön merkitys tuntuu nimenomaan olevan merkityksellinen henkilökunnan mielestä.

”Syventää kasvatuskumppanuutta ja olemme oppineet tuntemaan heitä ja perheitä paremmin kun mitä päivittäisessä kanssakäymisessä.” Päiväkodin edustaja

Molempien osapuolten vastauksissa tuli esille selkeästi työpanoksen jakaminen. Toimikunnat pyrkivät auttamaan ja tukemaan henkilökuntaa työtehtävässään ja tällä nähtiin olevan suuri positiivinen merkitys henkilökunnalle.

”Vanhempaintoimikunta pyrkii vähentämään henkilökunnan taakkaa, esim kevätjuhlien yms. yhteydessä auttamalla järjestelyissä ja pitämällä buffettia yms.” Toimikunnan edustaja

Vanhempaintoimikuntien merkitys lapsille

Vanhempaintoimikuntien merkitys lapsille keräsi samat vastaukset kuin aiemmatkin kysymykset. Eniten pinnalla oli toiminnallisuuden merkitys ja yhteisöllisyys. Myös tavarahankinnat mainittiin useamman kerran. Toiminnallisuutta käsittelevissä vastauksissa

mainittiin elämysten ja kokemusten suuri merkitys lapsille ja vaihtelevien virikkeiden merkitys. Useassa toiminnallisuutta koskevassa kysymyksessä painotettiin myös yhteisöllisyyttä. Vastajat kokivat erityisen tärkeäksi lapsille sen, että koko perhe voi osallistua päiväkodin tapahtumiin. Yhteisöllisyys ylipäättään nousi vielä tässä lapsien näkökulmaa koskevassa kysymyksessä vahvemmin esille kuin muissa kysymyksissä.

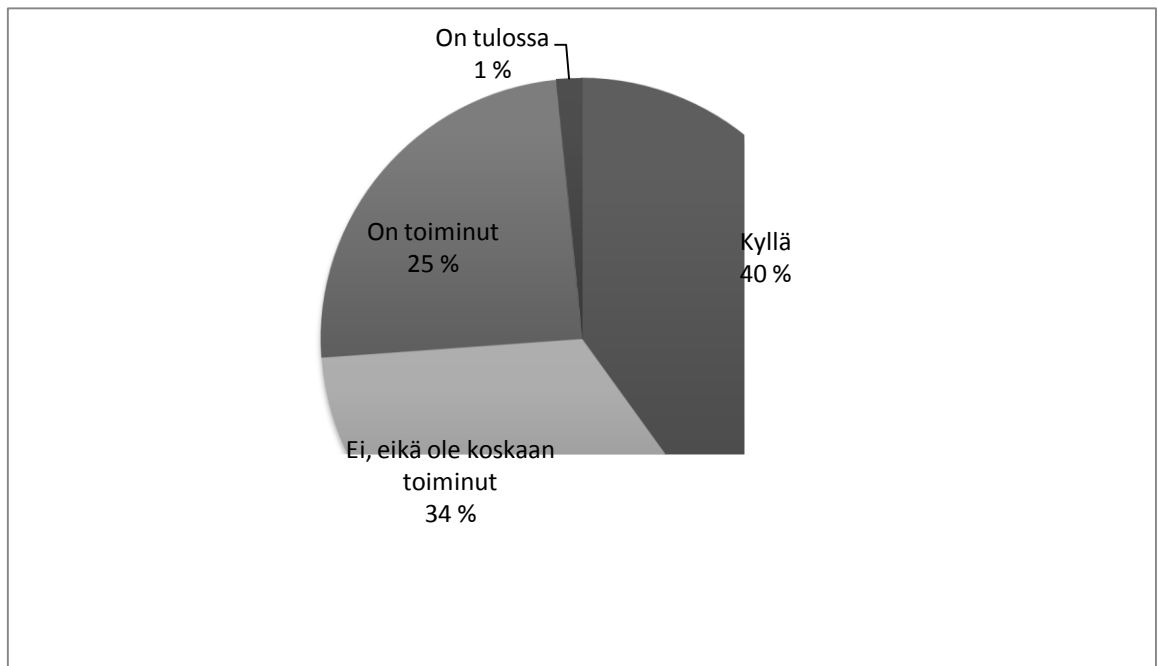
”Lapset ovat selkeästi enemmän tavanneet toisiaan myös vapaa ajalla; sovittu yhteisistä harrastuksista, leikki tapaamisista, ulkoiluista yms.” Toimikunnan edustaja

Toimikuntien vastauksissa muutama mainitsi myös sen, että lapset saavat itse osallistua järjestettyjen tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen, ja tällä on heidän mielestään suuri merkitys lapsille. Lapsien osallistaminen päiväkodissa onkin tuttua arkea päiväkodin henkilökunnalle ja luulen, että vanhempien osallistaminen tapahtuukin helpommin lasten kautta. Lapsille on suuri asia päästä näyttämään oman työn ja ideoinnin tulos myös vanhemmille sekä päästä jakamaan oma arki päiväkodissa vanhempiensa kanssa. Pienillä lapsilla ei ole vielä sanoja, joilla he voisivat kertoa tekemisistään päiväkodissa ja yhteiset tapahtumat ovat hyvä keino antaa lapselle mahdollisuus jakaa päiväkotikokemuksia vanhempiensa kanssa.

”Vanhemmat eivät kuitenkaan voi viettää aikaa normaalin päiväkotipäivän aikana päiväkodilla, joten erilaisten juhlatilaisuuksien yms. lisäksi vanhempaintoimikunnan tilaisuudet ovat niitä harvoja hetkiä, jolloin lapset saavat viettää päiväkotiympyröissä aikaa vanhempiensa kanssa.” Toimikunnan edustaja

5.3 Vanhempaintoimikuntien aktiivisuus Espoon kaupungin suomenkielisissä päiväkodeissa

Kaikista 73 vastauksesta 26:ssa vastauksessa on mainittu, että heidän päiväkodissaan toimii vanhempaintoimikunta. Tähän lukuun on laskettu sekä päiväkotien että vanhempaintoimikuntien edustajien vastaukset, mutta vastauksesta on vähennetty päällekkäisyydet eli ne kahdeksan vastausta, joilta vastaus saatiin sekä päiväkodilta että siellä toimivalta vanhempaintoimikunnalta. Useassa päiväkodissa on joskus toiminut vanhempaintoimikunta, mutta ei toimi enää. Avoimissa kysymyksissä päiväkodit olivat perustelleet toiminnan lopettamista muun muassa sillä, että toiminta liukui liikaa henkilökunnan vastuulle eikä aktiivisia vanhempia enää ollut tarpeeksi. Monet kertoivat että vuosia sitten tilanne oli toinen ja aktiivisuustaso korkea, mutta nykyään vanhempien urapaineet ja hektinen elämä on aiheuttanut pulan osallistuvista vanhemmista. Vastauksissa mainittiin myös päiväkodin henkilökunnan aika- ja resurssipula.

Kuvio 1. Toimiiko päiväkodissanne vanhempainoimikunta tai vastaava?

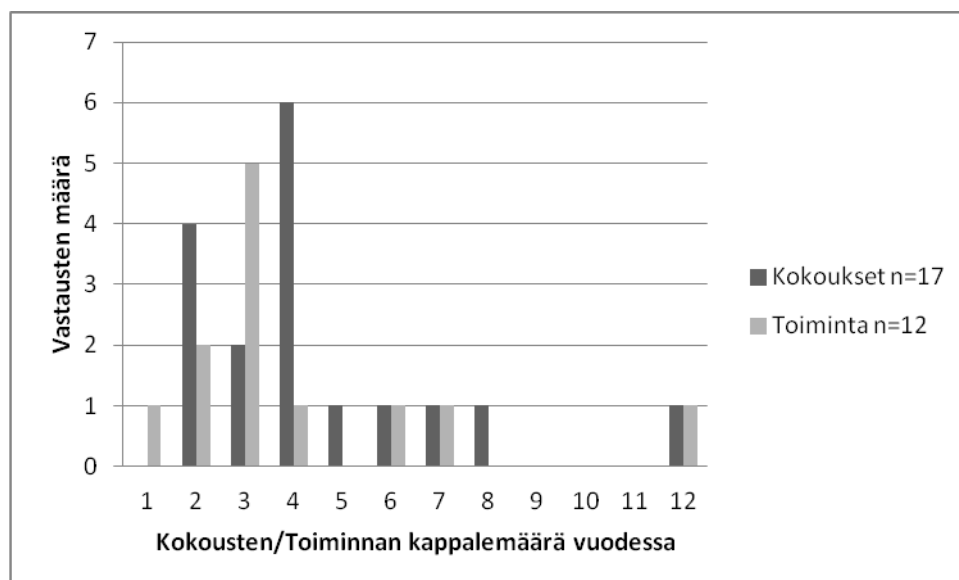
60% vastanneista päiväkodeista ei toimi tällä hetkellä vanhempainoimikuntaa tai vastaavaa vanhempainoiminnan muotoa. Kyselyssä kartoitettiin näiltä vastaajilta mielipidettä siihen, olisiko vanhempainoimikunnalle heidän mielestään tarvetta. Enemmistön mielestä (46%) vanhempainoimikunta olisi tarpeellinen, 37% vastasi ”Ei” ja loput 17% eivät osanneet sanoa.

Päiväkodeilta, joiden mielestä vanhempainoimikuntaa tarvittaisiin, kartoitettiin avoimen kysymyksen avulla syitä, miksi toimikuntaa ei kuitenkaan ole toiminnassa, vaikka se koettaisiin tarpeelliseksi. Lähes kaikissa vastauksissa mainittiin yhdeksi tärkeimmäksi syyksi vanhempien vähäinen aktiivisuus. Sitoutumisen, innostuksen, motivaation ja kiinnostuksen puute mainittiin monessa vastauksessa. Moni päiväkotipäiväkodin piti haasteellisena vanhempainoiminnan vetäjän löytämisestä. Vetäjällä koettiin oleva tärkeä rooli ja ilman innostunutta vetäjää vanhempainoiminta luisuu helposti henkilökunnan taakaksi. Aktiivisuustason alhaisuuden syyksi vastauksissa eriteltiin useimmiten ajanpuute. Vanhempien urat vievät aikaa ja lapsilla sekä aikuisilla on omat harrastuksensa, jotka ovat myös aikaa vieviä. Moni vanhempi voi toimia aktiivisena vanhempainoiminnassa myös koulupuolella eikä aikaa voi riittää kaikkeen. Muutamassa vastauksessa mainittiin myös henkilökunnan ajanpuute ja sen vaikutus. Myös monikulttuuristen vanhempien osallistuminen vanhempainoimintaan koettiin haastavaksi yhteisen kielen puuttuessa. Tämän koettiin vaikuttavan osaltaan siihen, että toimikuntaan ei riitä tarpeeksi aktiivisia vanhempia.

Aktiivisuustason alhaisuuden lisäksi muutamissa vastauksissa mainittiin myös muita syitä sille, ettei päiväkodissa toimi vanhempainoimikuntaa. Vastauksissa mainittiin nopeasti vaihtuvat

asiakasperheet, mikä vaikuttaa vanhempien sitoutumiseen ja toiminnan jatkuvuuden takaamiseen. Muutamassa pienessä päiväkodissa koettiin, että vanhemmat tuntevat toisensa jo niin hyvin ja yhteistyö toimii ilman vanhempainoimikuntaakin. Päiväkodin henkilökunnan osuutta pohdittiin kahdessa vastauksessa. Toisessa mainittiin, ettei henkilökunta ole markkinoinut vanhempainoimikuntaa vanhemmille ja siksi toimikuntaa ei ehkä ole luotu. Toisessa todettiin, että henkilökunnalla ei riitä resursseja vanhempainoiminnan tukemiseen.

Niissä päiväkodeissa, joissa vanhempainoimikunta on toiminnassa, tuntuu toiminta olevan suhteellisen aktiivista. Muutamassa vanhempainoimikunnassa toiminta on erittäin aktiivista ja kokouksia tai yhteisiä leipomistapahtumia pidetään kerran kuukaudessa. Eräässä päiväkodissa toimikunnan suljetulle Facebook-sivustolle kirjoitellaan viikoittain. Aktiivisuudessa löytyi myös toinen ääripää, sillä eräässä päiväkodissa toimintaa järjestetään vain kerran vuodessa tai ei ollenkaan. Ajanpuutteen vuoksi muutamassa vanhempainoimikunnassa kokouksia onkin korvattu sähköpostilistalla tai Facebook-ryhmällä, joiden avulla voidaan vaihtaa ajatuksia juuri silloin kuin kullakin jäsenellä on aikaa ja juuri sen verran mitä kullakin on halunsa ja resurssiensa puolesta aikaa annettavanaan. Toimikuntien kokousten määrä vaihteli päiväkodeittain kahden ja 12:sta välillä vuodessa, joten hajonta on suuri. Keskiarvo kokouksien määrälle on 4,55, mutta se ei suuren hajonnan vuoksi kuvaa tilannetta kovinkaan hyvin. Toiminnan järjestämisen kanssa hajonta on yhtä suurta ja toimintaa järjestetään kaikkea yhden ja 12:sta kerran väliltä vuodessa. Keskiarvoksi saatiin 4,15 tapahtumaa vuodessa. Alla oleva diagrammi selvittää keskiarvoja tarkemmin sitä, kuinka aktiivisuustasot vaihtelevat päiväkodeittain.

Kuvio 2. Vanhempainoimikuntien aktiivisuustaso

6 Eettisyys ja luotettavuus

Arvioin opinnäytetyöni eettisyyttä sekä luotettavuutta ja pyrin noudattamaan opinnäytetyössäni hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämä parantaa osaltaan sekä luotettavuutta, uskottavuutta että eettisyyttä. Suomen akatemian sivuilla (Suomen akatemia, Hyvä tieteellinen käytäntö) on määritelty mitä hyvä tieteellinen käytäntö pitää sisällään. Kriteereihin kuuluvat rehellisyys ja tarkkuus koko tutkimusprosessin ajan, avoimuus ja eettiset valinnat tutkimusmetodologisissa kysymyksissä sekä yksityiskohtainen raportointi. Näihin seikkoihin olen kiinnittänyt erityistä huomiota opinnäytetyössäni sekä raportoinnissa. Tuomen ja Sarajärven (2009, 129) mukaan eettisyyteen liittyy erityisesti tutkittavien suoja. Olen pyrkinyt saatekirjeessä avaamaan mahdollisimman tarkasti opinnäytetyöni tarkoitusta ja olen ollut huolellinen siinä, että vastaajien anonymiteetti säilyy. Hallussani ei ole ollut missään vaiheessa vastaajien nimiä tai tietoja, ainoastaan se tieto, mistä päiväkodista vastaaja on ja tätä tietoa en ole tuonut esille raportoinnissa. Eettisyyttä olen pohtinut muutenkin läpi opinnäytetyöprosessin ja eettisinä valintoina olen pitänyt kaikkia tutkimusvaiheita sekä niihin liittyviä valintoja ja menettelyjä. Oman toiminnan perustelu ja pohdinta tulee näkyviin raportissa ja parantaa opinnäytetyön eettisyyttä.

Luotettavuuden arvioinnissa kiinnitän erityistä huomiota Tuomen ja Sarajärven (2009, 160 - 163) kirjassa mainittuihin arviointikriteereihin. Arviointikriteereitä ovat tutkimusraportin selkeys, metodologian yhtäpitävyys, analyyttinen tarkkuus, teoreettinen yhdistäminen ja hyvä relevanssi. Olen pyrkinyt arvioimaan opinnäytetyö jatkuvasti prosessin edetessä pohtimalla omia valintojani, kirjoittamaani sekä toimintaani. Arvioinnin kautta on ollut mahdollista myös tarvittaessa korjata suuntaa opinnäytetyö prosessin eri vaiheissa.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidessa korostuu tutkimus kokonaisuutena ja sen koherenssi eli sisäinen johdonmukaisuus. Tämä käsite pitää sisällään sen, että kaikki tutkimuksen kohdat ovat eriteltyinä ja avattuina raportissa ja että kohdat ovat suhteessa toisiinsa. Raportoinnissa on esitettävä selkeästi tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukset, aineiston keruu, tiedonantajat, tutkimuksen kesto ja aineiston analyysi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140 - 141.) Olen pyrkinyt avaamaan läpi opinnäytetyöraporttini kaikki opinnäytetyöprosessin vaiheet sekä perustelemaan kaikki valinnat, joita prosessi on sisältänyt. Tällä olen pyrkinyt lisäämään opinnäytetyön luotettavuutta.

Määrällisessä tutkimuksessa arvioinnin keskiössä ovat käsitteet validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, vastaako tutkimuksen sisältö sitä, mitä sen on tarkoitus tutkia. Validiteettia arvioidessa keskiössä on aineiston keräystapa. Validiteettia parantavat hyvä operationalisointi eli käsitteiden muuttaminen arkikielille sekä kysymysten tarkka

muotoilu ja asettelu. (Vilka 2007, 150.) Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta. Reliabiliteetissa tarkastelun kohteena on erityisesti mittaukseen liittyvät asiat sekä tutkimuksen toteutuksen tarkkuus eli se, ettei tutkimuksessa esiinny satunnaisvirheitä. Reliabiliteettiin vaikuttaa otos, vastausprosentti, havaintoyksiköiden ja muuttujien väliset suhteet ja tarkkuus sekä mahdolliset mittausvirheet. Määrällisessä tutkimuksessa käsittely-, mittaus-, kato- ja otantavirheet ovat yleisiä ja niitä tulee arvioida rehellisesti ja avoimesti raportoinnissa. (Vilka 2007, 149 - 150, 153 - 154.)

Reliabiliteettia arvioidessa otoskoko ja vastausprosentti ovat yksi tarkastelun arvoinen asia. Koska olen käyttänyt opinnäytetyössäni kokonaisotantaa, on otoksen edustavuus automaattisesti hyvä. Otoksen edustavuus on termi, jota käytetään kuvaamaan otoksen ja populaation samankaltaisuutta (Nummenmaa 2006, 22). Vaikka kato opinnäytetyössäni onkin suhteellisen suuri (58% päiväkodeista), on tässä tapauksessa otos mielestäni kuitenkin edustava myös sen vuoksi, että vastaajia on suhteellisen tasaisesti kaikilta Espoon kaupungin päivähoiton alueilta ja vastaajien joukossa on vanhempaintoimikuntia jotka ovat vasta aloittaneet toimintansa sekä jo pitkään toimineita. Katoa pienentää osaltaan toimikuntien edustajilta saadut vastaukset, joita ei voida laskea katoon mukaan, sillä niiden kokonaismäärästä ei ole tietoa. Vastaajien joukossa on myös mielestäni tarpeeksi edustajia sekä vanhempaintoimikunnista että päiväkodeista, sillä analyysiä tehdessäni loppupään vastauksissa ei ilmennyt enää mitään uutta tai aiemmasta poikkeavaa informaatiota. Nummenmaan (2006, 25) mukaan on olemassa piste, jonka jälkeen otoskoon kasvattaminen ei enää muuta otosta merkittävästi edustavammaksi. Koska suurin osa kyselylomakkeen kysymyksistä oli laadullisia avoimia kysymyksiä, jotka analysoin sisällön analyysiä käyttäen, olen saanut paljon informaatiota tiiviissä muodossa ja vastaajilla on ollut mahdollisuus tuoda esille vapaasti niitä asioita, jotka he kokevat merkityksellisiksi. Myös tämän vuoksi otoksen ei tarvitse olla kovin laaja. Nummenmaa (2006, 20) kirjoittaakin, että tilastollisen päättelyn avulla myös pienen havaintojoukon avulla on mahdollista ennustaa tietyn ilmiön esiintyvyys jossain suuremmissa joukossa. Ainoa asia, johon mielestäni kato on vaikuttanut, on tutkimuskysymys vanhempaintoiminnan aktiivisuudesta Espoon kunnallisissa suomenkielisisä päiväkodeissa. Tähän ei ole saatu luotettavaa vastausta, mutta toisaalta vanhempaintoimikuntien aktiivisuudesta tuli ilmi muita mielenkiintoisia asioita, joita opinnäytetyössäni olen pohtinut.

Opinnäytetyöni validiteetista puhuttaessa arvioinnin kohteena on kyselylomake. Kyselylomaketta suunnitellessani olen ottanut huomioon sen että kysymykset olisivat mahdollisimman yksinkertaisessa ja ymmärrettävässä muodossa. Olen esimerkiksi operationalisoinut kysymyksessä 15 (Liite 1) kasvatuskumppanuuden, yhteisöllisyyden ja osallisuuden käsitteet yksinkertaisiksi arkikieliseksi väittämiksi. Olen ottanut myös huomioon sen, että vastaajat eivät välttämättä ymmärrä jotain kysymystä, jolloin on ollut mahdollista

jättää kohta tyhjäksi. Olen ottanut tyhjät vastaukset huomioon laskiessani tuloksia, jotta tulokset eivät vääristyisi. Osaltaan validiteettia parantaa se, että kyselylomake on ollut sama sekä vanhempaintoimikunnille että päiväkodeille, jolloin kysymysten sisältö ja merkitykset eivät ole voineet muuttua erilaisten kysymystenasettelun vuoksi.

7 Pohdinta

Opinnäytetyöni antaa lisää tietoa vanhempaintoimikuntien toiminnasta Espoon varhaiskasvatuksessa. Tuloksista nousi esille paljon vanhempaintoimikuntiin liittyviä asioita, joita on mielenkiintoista pohtia ja tässä opinnäytetyön osassa nostan esille tärkeimpiä niistä. Pohdinnan keskiössä ovat vastaukset tutkimuskysymyksiin ja erityisesti vastauksissa eniten toistuvat asiat. Pohdinnan kohteena ovat myös käytetyn teorian valossa tärkeimmät vanhempaintoimikuntiin liittyvät ilmiöt sekä vastauksista nousseet poikkeavat havainnot.

Vanhempaintoimikuntia pidetään positiivisena voimavarana päiväkodeissa.

Vanhempaintoimikuntien koetaan lisäävän vanhempien yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja yhteistyötä päiväkodin ja perheiden välillä, vaikkakaan vaikutuksen ei koeta tällä hetkellä olevan kovin suuri. Yhteistyön vahvistamiseksi on luotava paljon erilaisia yhteistyömuotoja, joihin vanhemmat voivat osallistua halunsa ja tarpeidensa mukaan. On muistettava, että perheiden arki on se, joka määrittelee vanhempien osallisuuden määrän. Aina osallistumisen vähäisyys ei johdu välinpitämättömyydestä tai asenteista vaan usein kyse on vanhempien resursseista. Päiväkotien ja vanhempaintoimikuntien onkin oltava varovaisia, etteivät he painosta tai syyllistä millään tavalla perheitä, joiden resurssit eivät riitä osallistumiseen ja aktiivisuuteen. Kasvatusinstituutioiden haaste ja tehtävä on kuitenkin luoda yhteistyölle puitteet ja näin rakentaa vanhempien osallisuutta. Vanhempaintoimikunnat ovat yksi tällainen yhteistyömuoto. Siihen osallistuminen jää vanhempien oman tahdon, resurssien ja motivaation varaan, mutta tällaisten yhteistyömuodon mahdollistaminen on kuitenkin hyvin tärkeää. Se antaa vanhemmille kuvan siitä, että päiväkodin henkilökunnalla on halua osallistaa vanhempia päiväkodin toimintaan mukaan, ja että vanhemmat koetaan tärkeäksi osaksi varhaiskasvatusta. Vanhempaintoimikunnat luovat myös puitteita yhteisöllisyyden luomiseen. Näiden puitteiden luominen voidaan nähdä kunnan tehtäväksi ja sitä kautta myös se päiväkotien tehtäväksi. Vanhempaintoimikuntien toiminta sisältää kaikki luetussa teoriassa määritellyt yhteisöllisyyden syntymisen kriteerit: yhteinen aika, kohtaamisen paikka, yhteistoiminta ja yhteiset kokemukset. Etenkin niissä päiväkodeissa, joissa on paljon monikulttuurisuutta, vanhempaintoimikunnilla on potentiaalia nousta keskeiseen asemaan yhteisten arvojen ja ymmärryksen löytämisessä, sillä se luo suoran ja avoimen puheyhteyden toisien vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan kanssa. Haaste kuitenkin on, kuinka

monikulttuuriset vanhemmat saadaan mukaan vanhempaintoimikunnan toimintaan varsinkin jos yhteinen kieli puuttuu. Olisi varmasti hedelmällistä pystyä keskustelemaan muista kulttuureista tulleiden vanhempien kanssa päiväkodista ja lapsista sekä selvittää minkälaista toimintaa he toivovat päiväkodilta ja vanhempaintoimikunnilta. Minkälaisia keinoja voitaisiin käyttää, jotta myös monikulttuuristen perheiden ääni saataisiin kuulumaan vanhempaintoimikunnissa? Voisiko vanhempaintoimikunnat esimerkiksi järjestää avoimia kokouksia, joihin myös muut kuin vanhempaintoimikunnan jäsenet olisi kutsuttu, jotta saataisiin mielipiteitä myös muilta vanhemmilta?

Erään päiväkodin edustaja oli pohtinut vastauksessaan vanhempaintoimikuntien merkitystä yhteisöllisyyden lisääjänä:

”Minulla on sellainen käsitys, että vanhempaintoimikunnan merkitys yhteisöllisyyden lisääjänä ei ole niin merkittävä kuin kuvitellaan. Ne jotka eivät tunne ketään, jäävät helposti syrjään myös vanhempaintoimikunnista.”

Vanhempaintoimikunnat eivät itsessään välttämättä olekaan kovin laajasti yhteisöllisyyttä lisäävä tekijä, sillä siihen osallistuu hyvin rajallinen määrä vanhempia. Näkisin kuitenkin, että toimikunnat ovat näiden matalan kynnyksen kohtaamisen paikkojen mahdollistaja ja järjestäjä. Vanhempaintoimikuntien järjestämät yhteiset tilaisuudet, olivatpa ne sitten pihatalkoot tai grillijuhla, ovat niitä tilaisuuksia, joissa vanhemmat tapaavat toisiaan luonnollisesti lapsiensa kautta. Päiväkotien ja vanhempaintoimikuntien edustajat voisivat ottaa tällaisissa tilanteissa aktiivisen roolin yhteisöllisyyden lisääjinä ja miettiä yhteistä tekemistä ei vain lapsille, mutta myös vanhemmille. Tulosten perusteella vanhempaintoimikunnat lisäävät yhteisöllisyyttä sekä toimikuntien että päiväkotien edustajien mielestä, mutta uskoisin myös että jos tähän asiaan kiinnitettäisiin tietoisesti enemmän huomiota, olisi vanhempaintoimikunnilla suuri potentiaali lisätä yhteisöllisyyttä entistä enemmän. Varsinkin vaikutusta voisi olla heidän joukossa, joihin päiväkodin vastaajakin edellisessä lainauksessa viittasi, eli heihin ketkä eivät tunne ketään. Monille voi olla suuri kynnys sitoutua vanhempaintoimintaan, mutta valmiiksi järjestettyihin tilaisuuksiin on helpompi osallistua lapsen kanssa. Täytyy pitää mielessä, että vanhempaintoimikunnan jäsenet eivät ole ainoita, jotka toimintaan osallistuu vaan vanhempaintoimikunnan toimintaan voi nähdä osallistuvan kaikki, jotka osallistuvat vanhempaintoimikunnan järjestämään toimintaan. Juuri tämä yhteinen toiminta voi olla avain vanhempien osallistamiseen. Olisikin ajatteleminen arvoinen kysymys, kuinka vanhempaintoimikuntien toimintaan saisi juurrutettua yhteisöllisyyden ja osallistamisen asenteet, niin että ne näkyisivät siinä toiminnassa, jotka vanhempaintoimikunnat järjestävät. Joissain toimikunnissa tätä on selvästi jo ajateltukin, sillä vanhempaintoimikunnat olivat esimerkiksi järjestäneet päiväkodin asiakasperheille asiakas tyytyväisyyskyselyn. Tällaisten toimintamuotojen pohjalta on sekä

päiväkodin, että vanhempainoimikuntien mahdollista järjestää sellaista toimintaa päiväkodissa, joka vastaa ei ainoastaan lasten vaan myös vanhempien tarpeisiin ja toiveisiin.

Opinnäytetyössäni havaintoyksiköitä erottelee alueellinen edustus, vanhempainoiminnan toiminta-aika sekä se, edustavatko vastaajat päiväkotia vai vanhempainoimikuntia. Tarkoituksena oli verrata eroja näiden havaintoyksiköiden välillä, mutta vastaukset olivat kauttaaltaan niin yhteneväiset, ettei erottelua ollut mielekästä tehdä muuta kuin siltä osin, edustavatko vastaajat päiväkotia vai vanhempainoimikuntaa. Eroavaisuuksia olisi voinut nousta esille myös muiden havaintoyksikköjä erottelevien tekijöiden kohdalla, jos kato ei olisi ollut näin suuri ja vastaajia olisi ollut enemmän. Vastauksien yhteneväisyydestä voi kuitenkin päätellä, että tarpeet joihin vanhempainoimikunnat pyrkivät vastaamaan, ovat koko Espoossa hyvin pitkälti samat riippumatta alueellisista eroista tai vanhempainoimikuntien toiminta-ajasta. Tämä taas johdattelee kysymyksen äärelle, miksi samat tarpeet toistuvat näin selkeästi kaikissa yksiköissä?

Tarpeita, jotka jatkuvasti toistuivat vastauksissa, ovat tarve rahankeruuseen ja erilaisen toiminnan sekä yhteisöllisten tempausten järjestämiseen. Pienemmässä mittakaavassa toistuivat myös tarve vanhempien osallisuuden, kasvatuskumppanuuden ja muutenkin päiväkodin ja vanhempien yhteistyön tukemiseen. Onko kyseessä resurssien puute, minkä vuoksi tiettyjä tarpeita ei voida täyttää, kuten yhteisten retkien ja tapahtumien järjestämistä tai tiettyjä tavarahankintoja? Vai onko syynä henkilökunnan persoonallisuus ja motivaatio erot tai esimerkiksi erot työnkuvan tulkinnassa? Joissain päiväkodeissa henkilökunta järjestää talkoot, vanhempainillat ja sähköisesti valokuvien jakamisen vanhemmille, osassa vastauksista mainittiin, että vanhempainoimikunnat ovat halunneet ottaa vastuulleen tämänkaltaiset ”ylimääräiset” tehtävät. Mikä kaikki kuuluu henkilökunnalle ja mikä kaikki on ainoastaan suuresti motivoituneiden työntekijöiden omaa vapaaehtoista panostusta asiakasperheisiin ja lapsiin? Olisi tärkeä miettiä vanhempainoimikuntien roolia suhteessa päiväkodin henkilökunnan rooliin ja toisaalta pohtia vanhempainoimikuntien toiminta mahdollisuuksia myös laajemmin. Minkälaisia vaikutusmahdollisuuksia ja keinoja vanhempainoimikunnalla on? Minkälaiset toimintamuodot vahvistavat näitä kaikkien osapuolten tärkeäksi pitämiä asioita kuten juuri vanhempien osallisuutta ja vaikuttamista, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä. Hyvä jatkotutkimusaihe voisikin olla toiminnallinen tutkimus vanhempainoimikunnissa, jossa joku tai joitain näistä asioista otettaisiin fokukseseen ja lähdettäisiin kehittämään vanhempainoimikunnan toiminnan kautta.

Valtakunnalliset lait sekä Espoon kaupungin säädökset ja linjaukset ohjaavat päiväkodin henkilökunnan toimintaa. Nämä rajoittavat osaltaan henkilökunnan mahdollisuuksia vastata tiettyihin vanhemmilta esiin nostettuihin tarpeisiin. Esimerkiksi rahan keräämiseen liittyvät säännökset ovat pakottaneet vanhempainoimikunnat ottamaan rahankeruun vastuulleen.

Espoon kaupunki on linjannut että päiväkodit eivät saa kerätä asiakkailta rahaa. Rahankeruun vanhempainyhdistyksissäkin täytyy tapahtua täysin vapaaehtoisuuteen nojaten. Jos perheellä ei ole antaa rahaa, on varottava henkistä ja sosiaalista painostusta ja sitä etteivät vanhemmat joudu vaikeaan tilanteeseen joutuessa kieltäytymään. Henkilökunta turvaa jokaisen lapsen yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kaikkeen toimintaan ja vanhempainyhdistysten täytyy jatkaa tätä samaa linjaa. Jokaisen lapsi pääsee osalliseksi siihen mihin raha käytetään huolimatta siitä onko hänen omat vanhempansa maksaneet mitään. Koska ei voida olettaa että kaikilla vanhemmilla on antaa ylimääräistä rahaa, on vapaaehtoisten kautta rahan kerääminen ja tempausten avulla varojen kerääminen järkevä vaihtoehto. Päiväkodeille on budjetoitu retki- ja tavarahankinta rahaa, jonka määrän he itse määrittelevät talon kokonaisbudjetista, mutta kyselyn vastausten perusteella raha koetaan riittämättömäksi. Kun rahankeruu on vanhempien vastuulla, syntyy riski aivan uudeltaisesta vertaisryhmäpainostuksesta.

Sekä vanhempainoimikuntien että päiväkotien edustajista lähes kaikki nostivat esille haasteen vanhempien aktivoinnista mukaan toimintaa. Osallisuusaktiivisuus on lähes jokaisessa päiväkodissa heikko. Osallisuusaktiivisuuden vähäisyyden syiksi eriteltiin muun muassa ajanpuute sekä kielimuuri monikulttuuristen vanhempien kanssa. Kaksi vanhempainoimikuntaa koki yhteistyön päiväkodin kanssa haasteelliseksi. Vastauksista kuitenkin tuli yksiselitteinen kuva siitä, että vanhempainoimikuntien toimintaa pidetään arvokkaana, hyödyllisenä ja tärkeänä. Kuinka vanhempainoimintaa voitaisiin vahvistaa ja vanhempia saataisiin mukaan osallistumaan?

Eräissä vastauksessa nostettiin esille se, että päiväkotit ei ollut markkinoinut vanhempainoimikunnan mahdollisuutta vanhemmille. Vanhempien on vaikea laittaa alulle tämänkaltaisia toimintamuotoja ilman päiväkodin tukea ja usein jääkin päiväkodin vastuulle kertoa vanhemmille tämänkaltaisen toiminnan mahdollisuuksista ja perinteestä päiväkodeissa. Yksi vaihtoehto voisi myös olla, että vanhempainilta kutsuttaisiin jostain toisesta päiväkodista vanhempainoimikunnan jäsen esittelemään heidän toimikuntansa toimintaa ja hyötyä. Yhdessä päiväkodin henkilökunnalta tullessa vastauksessa ehdotettiin myös, että olisi hyvä jos vanhempainoimikunnista olisi olemassa tietoisuus tai esite jonka voisi laittaa päiväkodin ilmoitustaululle. Markkinointikaan ei yksin kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan innostuneita vanhempia, joilla on aikaa panostaa toimintaan. Erään päiväkodin edustajan vastauksessa todettiin:

”Vanhemmat ovat valinneet kunnallisen hoitomuodon, koska heille riittää heidän omat iltamenot ja riennot lasten harrastuksista omiin harrastuksiin. He eivät ole valmiita sitoutumaan mihinkään menojaan lisäävään toimintaan.”

Päiväkodin edustaja

On totta, että kunnallinen päivähoito tarjoaa ammatillista varhaiskasvatusta, joka on riittävää lapsen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen, oppimisen ja kasvun kannalta. Olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimusta siitä, mitä satunnaisesti valitut päiväkodin asiakasperheet ajattelevat vanhempaintoimikunnan tarpeellisuudesta, toiminta mahdollisuuksista ja merkityksestä. Voiko osallistumisaktiivisuuden vähäisyyttä selittää myös vankka luotto siihen, että päiväkodit pystyvät ja järjestävät kaiken tarpeellisen lapselle ja vaativatko keski- ja alkeisasteen asiakkaat tämän enempää? Tämän opinnäytetyön vastauksien perusteella toiminnalla on merkitystä ja hyötyä jokaiselle päiväkodin osapuolelle, mutta mitä ne vanhemmat ovat mieltä, jotka eivät ole olleet kosketuksissa vanhempaintoimintaan.

Kiire ja ajanpuute ei vaivaa ainoastaan vanhempia, vaan vanhempaintoimikuntien aktiivisuudesta puhuttaessa vastauksista nousi useasti esille myös päiväkodin henkilökunnan aika ja resurssipula.

”Oman työn ohella henkilökunta ei jaksa enää olla vetämässä vanhempaintoimikuntaa vaikka se merkityksellistä työtä olisikin. Työaika ei yksinkertaisesti riitä. Hienoa olisi jos työaika voitaisiin uhrata tällaisen toiminnan käynnistämiseen mutta näillä resursseilla se ei ole mahdollista.”
Päiväkodin edustaja

Kun päiväkodit eivät pysty tukemaan ja osallistumaan vanhempaintoimikunnan toimintaan, ei toiminta käytännössä voi toimia kovinkaan hyvin. Vanhemmille voi myös välittyä tunne siitä, että päiväkotien henkilökunta ei ole kiinnostunut tai arvosta toimintaa. Tämänkaltaisia ajatuksia nousi muutaman toimikunnan vastauksista, joissa mainittiin toimikuntien haasteita käsittelevässä kysymyksessä yhteistyö päiväkodin kanssa. Toimikuntien pitäisi olla yhteistyötä lisäävä ja vahvistava asia, eikä päinvastoin lisärasite ja ongelma yhteistyön toteutumisessa. Tässä kuitenkin palataan päiväkotien henkilökunnan resurssikysymykseen. Ei ole henkilökunnan vika, että työaika ei riitä tukemaan toimintaa. Sille pitäisi varata erikseen resursseja esimerkiksi muutama tunti kuukaudessa, jolloin ehtisi olla mukana kokouksissa, suunnittelussa tai toiminnan toteuttamisessa. Muutama tunti voi käytännössä kuitenkin olla paljon pois omalta lapsiryhmältä ja kollegoilta kun työtehtävät ja päiväkodin arjen haasteet monimuotoistuvat ja lisääntyvät, mutta resurssit pysyvät samana.

Päiväkodin ja vanhempaintoimikunnissa toimivien vanhempien näkemykset eivät tunnu tämän aineiston perusteella eroavan toisistaan kovinkaan paljon. Toimikunnan edustajat että päiväkodin edustajat nostivat esiin täsmälleen samoja asioita, joskin eri sanoin. Vanhempaintoimikuntien toiminta-ajatus, tarkoitus ja käytäntö ovat selkeästi sekä päiväkodin että toimikunnan tiedossa ja yhteisesti jaettuja intressejä. Muutamassa yksittäisessä

päiväkodissa päiväkodin ja toimikunnan vastaukset erosivat toisistaan kuitenkin ratkaisevalla tavalla. Esimerkiksi päiväkotit luuli vanhempaintoiminnan loppuneen, mutta toimikunnan edustajat kertoivat toiminnan olevan aktiivista ja hienosti toimivaa. Mistä johtuu, että muutamassa päiväkodissa vanhempaintoimikunta ja päiväkotit eivät tunnu olevan toimivassa vuoropuhelussa keskenään? Palataanko tässä saman ongelman äärelle, ettei päiväkodin henkilökunta pysty työaikojen puitteissa osallistumaan vanhempaintoimikunnan toimintaan aktiivisesti niin että sekä vanhempaintoimikunnan jäsenet että päiväkodin henkilökunta olisivat tietoisia toistensa toiminnasta? Missä määrin vanhempaintoimikunnan toiminta saa viedä päiväkodin henkilökunnan resursseja ja kuinka omatoimisesti vanhempaintoimikunta voi toimia päiväkodin sisällä silti antamalla hyödyllisen panoksen päiväkodille?

Opinnäytetyön tuloksia voidaan mielestäni käyttää vanhempaintoimikuntien kehittämisessä ja niitä voi hyödyntää sekä päiväkodin henkilökunta että vanhempaintoimikunnan jäsenet ja muut vanhempaintoiminnasta kiinnostuneet. Tulokset tukevat vanhempaintoimikuntia ja vanhempaintoimintaa koskevaa käyttämäni teoriaa ja teoriasta ennalta nousseita hypoteeseja. Kyselyn tulokset antoivat vastauksen kaikkiin asetettuihin tutkimuskysymyksiin, mutta kokonaiskuvaa vanhempaintoimikuntien määrästä Espoon kunnallisissa suomenkielisissä päiväkodeissa se ei onnistunut kartoittamaan kadon takia. Kysely antoi kuitenkin paljon muuta hyödyllistä tietoa toiminnassa olevien vanhempaintoimikuntien aktiivisuudesta.

Lähteet

Cantell, H. 2011. Vaikeat vanhemmat, kurjat kollegat? Ratkaiseva vuorovaikutus aikuisten kesken. Jyväskylä: PS-kustannus

Espoon kaupunki. 2011. Kunnalliset päiväkodit. http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ ja_ koulutus/Paivahoito/Paivakodit/Kunnalliset_ paivakodit Luettu 1.6.2012

Espoon kaupunki. 2012. Päivähoidon ABC. http://www.espoo.fi/fi-FI/Paivahoito_ ja_ koulutus/Paivahoito/Paivahoidon_ ABC. Luettu 4.5.2012

Finlex. 2012. Asetus lasten päivähoidosta 1973/239. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239> Luettu 1.6.2012

Finlex. 2012. Laki lasten päivähoidosta 1973/36. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036> Luettu 1.6.2012

Finlex. 2012. Lastensuojelulaki 2007/417. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> Luettu 1.6.2012

Finlex. 2012. Yhdistyslaki 1989/503. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503> Luettu 1.6.2012

Finlex. 1991. YLEISSOPOMUS lapsen oikeuksista. <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060> Luettu 1.6.2012

Haapaniemi, R. & Raina, L. 2007. Yhteisöllinen pedagogia ”...ettei tarvitse tehdä yksin.” Arator

Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H. & Veijola, S. 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Tampere: Gaudeamus.

Helsinginseutu. 2012. Pääkaupunkiseudun päivähoiton asiakastyytyväisyyskysely 2011. http://www.hel2.fi/Helsinginseutu/paivahoito/PKS_asiakaskysely_2011.pdf Luettu 30.10.2012

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin

Jelli-järjestötietopalvelu. Osallisuus-sanasto. <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuus-sanasto/> Luettu 1.6.2012

Jyväskylän yliopisto. Survey. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/survey>. Luettu 2.5.2012.

Jyväskylän yliopisto. Teemoittelu. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu> Luettu 11.11.2012

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Thl. Helsinki.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähöito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus

Korhonen, A. (toim.) 2005. Lastensuojelun tukihenkilön käsikirja. Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ.

Koskiahho, B. 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Eskola, A. & Kurki, L. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino.

Mäkinen, H. 2005. Kasvatuskeskusteluista välittämiseen. (s.69-76) Teoksessa Salminen, P. (toim.) Yhdessä Kasvattamaan - Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-Kustannus

Nummenmaa, L. 2006. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi

Rosengren, P. & Törrönen, A. 2008. Yhdistystoiminnan avaimet. Kansan Sivistystyön liitto KSL ry.

Salminen, P. 2005. Hankkeen hedelmät yhteiseen koriin. (s.167-174) Teoksessa Salminen, P. (toim.) Yhdessä Kasvattamaan - Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Jyväskylä: PS-Kustannus

Sosiaali- ja terveystyöministeriö. 2002 Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatukseen valtakunnallisista linjauksista. Julkaisu 9. Helsinki.
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/julkaisu0209.htm> Luettu. 31.5.2012

Stakes. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Helsinki
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066> Luettu 4.5.2012

Suomen Akatemia. 2007. Hyvä tieteellinen käytäntö.
<http://www.aka.fi/fi/A/Tutkijalle/Rahoituksen-kaytto/Eettiset-ohjeet/1-Hyva-tieteellinen-kaytanta/> Luettu 7.6.2012

Suomen vanhempainliitto ry. Perustetaan vanhempainyhdistys.
http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempainliitto/vanhempainliitto/yhdistyksen_perustaminen.
Luettu 3.5 .2012

Suomen vanhempainliitto ry. Perustamme vanhempainyhdistyksen.
http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/363-Vanhempainyhdistyksen_perustamispaketti.pdf
Luettu 3.5.2012

Suomen vanhempainliitto ry. Jäsenyhdistykset.
<http://www.vanhempainliitto.fi/ylanavigointi/jasenyhdistykset?place=Espoo&orpage=8>.
Luettu 3.5.2012

Suomen vanhempainliitto ry. Vanhempainliitto ry. Vanhempainliitto.
<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempainliitto>. Luettu 3.5.2012

SurveyPal. Palvelumme. <http://www.surveypal.com/fi/palvelumme/> Luettu 11.11.2012

THL - Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Kuvaus varhaiskasvatustyöpalveluista.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatustyöpalvelut Luettu 1.6.2012

THL- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö ja suositukset. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus_ja_paivahoito Luettu 1.6.2012

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi

Liitteet

Liite 1 Kysely

Kysely päiväkodeille vanhempainyhdistysten tai vastaavien toiminnasta

Tämä kysely on suunnattu kaikille Espoon kaupungin kunnallisille päiväkodeille ja niissä toimiville vanhempaintoimikunnille, vanhempainyhdistyksille ja muille vastaaville vanhempien järjestäytyneen toiminnan verkostoille. Selkeyden vuoksi kyselyssä käytetään kaikista vaihtoehdoista yhteistä nimitystä vanhempaintoimikunta.

Kaikista päiväkodeista vastataan kyselyyn, vaikka päiväkodissa ei toimitakaan vanhempaintoimikuntaa. Haluamme saada selville, kuinka monessa päiväkodissa toimii vanhempaintoimikunta ja kuinka monessa ei.

Päiväkodin edustajat: Kyselyyn vastaajan tulee olla sellainen päiväkodin työntekijä, joka tietää päiväkotinne mahdollisen vanhempaintoimikunnan toiminnasta ja historiasta. Pohtikaa vastaustanne yhdessä. Tarkoitus kuitenkin on, että jokaisesta päiväkodista tulee henkilökunnalta vain yksi vastaus!

Jos päiväkodissa toimii vanhempaintoimikunta tai vastaava, voitko ystävällisesti toimittaa tämän kyselyn linkin sähköpostilla vanhempaintoimikunnan puheenjohtajalle, kiitos!

Vanhempaintoimikunnan edustajat: Valitkaa kyselyn vastaajaksi henkilö, joka tuntee sekä toimikuntanne toimintaa että historiaa. Voitte myös vastata kyselyyn yhdessä toimikunnan jäsenten kanssa, mutta täyttäkää tällöinkin ainoastaan yksi yhteinen kyselylomake, sillä tarkoitus on, että jokaisesta vanhempaintoimikunnasta saadaan vain yksi vastaus!

Tulosten koonti toteutetaan Laurea-ammattikorkeakoulussa toteutettavana opinnäytetyönä ja tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyn vastausaika päättyy 10.9.2012 klo 16.00.
Kyselyyn voi vastata vain sähköisesti.

Kiitos ajastanne jo etukäteen!

Virpi Mattila
varhaiskasvatuksen kehittämisspäälikkö
Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus

Heli Tenhovuori
opiskelija
Laurea-ammattikorkeakoulu

* 1. Oletko

Päiväkodin henkilökunnan edustaja

Vanhempaintoimikunnan edustaja

* 2. Päiväkodin nimi

3. Palvelualue, johon päiväkotiki kuuluu

Espoon keskus

Espoonlahti

Leppävaara

- Matinkylä-Olari
- Tapiola
- * 4. Toimiiko päiväkodissanne vanhempainoimikunta tai vastaava?
 - Kyllä
 - Ei (siirry kysymykseen 20.)
 - On suunnitteilla (siirry kysymykseen 20.)
 - On toiminut aiemmin, mutta toiminta on loppunut (siirry kysymykseen 20.)

Jos päiväkodissa toimii vanhempainoimikunta tai vastaava, vastaa kaikkiin seuraaviin vanhempainoimikunnan toimintaa koskeviin kysymyksiin.

Jos päiväkodissa ei ole vanhempainoimikuntaa tai vastaavaa, siirry suoraan kysymykseen 20.

5. Mitä nimitystä käytätte

- Vanhempainoimikunta
- Vanhempainneuvosto
- Vanhempainyhdistys
- Muu

6. Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä kohdan muu, mitä muuta nimitystä käytätte?

7. Onko vanhempainoimikuntanne rekisteröity yhdistys?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

8. Onko vanhempainoimikuntanne liittynyt jonkin valtakunnalliseen järjestöön?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

9. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mihin valtakunnalliseen järjestöön vanhempainoimikuntanne on liittynyt

10. Kuinka kauan vanhempainoimikuntanne on toiminut?

- Alle vuoden
- 1 vuoden - 3 vuotta
- yli 3 vuotta - 5 vuotta
- yli 5 vuotta

En osaa sanoa

11. Mihin tarpeisiin vanhempaintoimikunta perustettiin?

12. Mihin tarpeisiin se on vastannut?

13. Minkälaisia toimintamuotoja vanhempaintoimikunnalla on?

14. Minkälaisia haasteita toimintaan liittyy?

15. Valitse alla olevien väittämien kohdalla käsitystäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto

- 1 = ei ollenkaan
 2 = vähän
 3 = jonkin verran
 4 = paljon
 5 = erittäin paljon

	Ei ollenkaan		Erittäin paljon		
	1	2	3	4	5
Toimikunta on lisännyt avointa keskustelua vanhempien ja henkilökunnan kesken	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on auttanut vanhempia tutustumaan paremmin toisiinsa	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on saanut vanhemmat sitoutumaan paremmin päiväkodin toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on vaikuttanut päiväkodin kasvatuskäytäntöihin	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on lisännyt vanhempien ja henkilökunnan välistä vuorovaikutusta	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on parantanut vanhempien ja henkilökunnan välistä yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunnan kautta vanhemmat ovat saaneet tukea, vinkkejä tai apua toisiltaan	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on vaikuttanut päiväkodin arvoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on vaikuttanut päiväkodin toimintatapoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Toimikunta on lisännyt vanhempien tunnetta päiväkotiyhteisöön kuulumisesta	☐	☐	☐	☐	☐
16. Kuinka aktiivisesti vanhempaintoimikunta toimii?					

17. Mikä merkitys vanhempainoimikunnalla on vanhemmille?

18. Mikä merkitys vanhempainoimikunnalla on henkilökunnalle?

19. Mikä merkitys vanhempainoimikunnalla on lapsille?

20. Jos päiväkodissa ei tällä hetkellä toimi vanhempainoimikuntaa, olisiko sille mielestäsi tarvetta?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

21. Mitä arvelet syyksi sille, että päiväkodissa ei toimi vanhempainoimikuntaa?

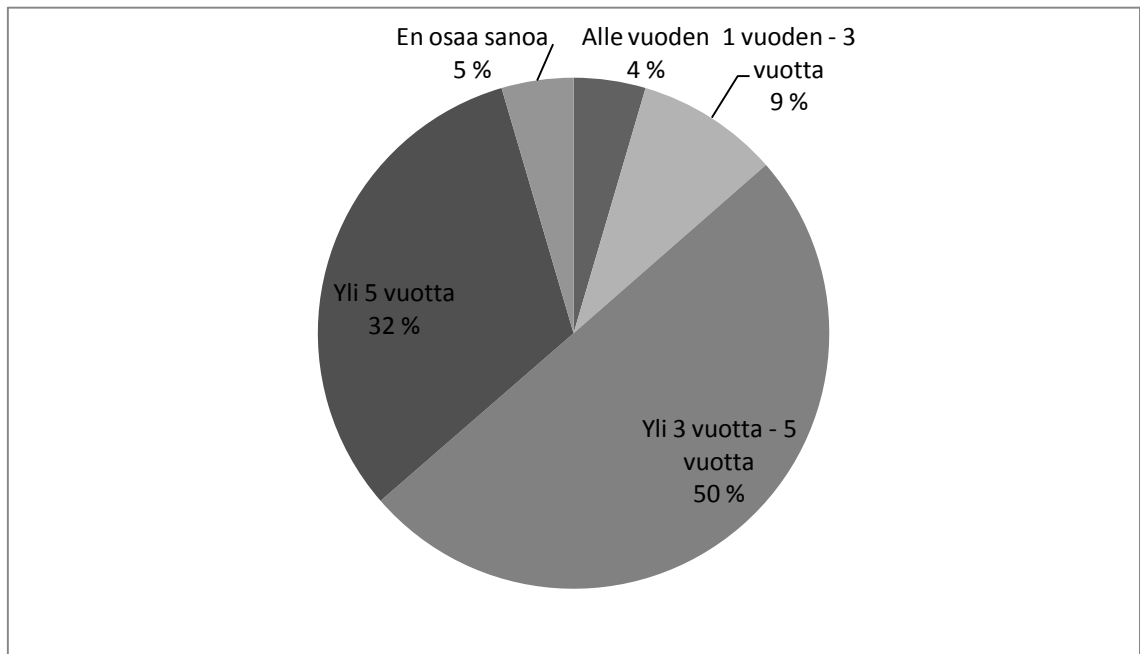
22. Jos vanhempainoimikunnalle olisi mielestäsi tarvetta, mihin sitä tarvittaisiin?

23. Onko sinulla muuta kerrottavaa vanhempainoimintaan liittyen: mielipiteitä, ajatuksia tai tarkennusta yllä oleviin vastauksiin? Sana on vapaa!

Lämmin kiitos vastauksesta!

Liite 2 Kuinka kauan vastanneet vanhempainneuvostot ovat olleet toiminnassa

Kysymykseen siitä, kuinka kauan vanhempainneuvosto on ollut toiminnassa, saatiin vastaus 22:sta päiväkodista. Puolet vastanneista neuvostojen on ollut toiminnassa yli kolme vuotta, mutta alle viisi vuotta. Toiseksi eniten vastauksia oli saanut vaihtoehto ”yli viisi vuotta”. Vain kolme neuvostoa on perustettu kolmen viimeisen vuoden sisällä, mistä voisi päätellä, että vanhempainneuvostojen perustaminen on ollut enemmän aikaisempien vuosien trendi. Tuloksia selittää toisaalta myös se, että monissa vastanneista päiväkodeista on joskus ollut vanhempainneuvosto ja sen uudelleen herättäminen ei neuvoston lopettamiseen seuranneiden syiden takia välttämättä motivoi yhtäläillä kuin uuden neuvoston luominen.

Kuvio: Kuinka kauan vanhempainneuvostonne on toiminut?